

VERSION 2.2 2024-03-11

SLAKTHUSOMRÅDET

Kvalitetsprogram för offentliga rum

Projektinformation

Beställare: Exploateringskontoret, Stockholms stad

Arbetsgrupp Stockholms stad:

Exploateringskontoret LA Agneta Schill, Sara Ellert Ezeldin, Emma Jonasson, Trafik Anna Widborg, BPL Mats Johansson/Anna Pramsten , PU Eric Dahlén.

SBK Sara Norås

Landskapsarkitekt: Nyréns arkitektkontor genom

Bengt Isling, (ansvarig), Petra Lindeqvist (handläggare), Kerstin Holmberg, Camilla Kappel, Hannes Kuortti

Trafikplanering: Sweco/Tomas Nilstam, Tyréns/Åsa Lilja

Belysning: Bjerking/Lena Hildeman

Dagvatten: Sweco/Fredrik Ohls

Skyfall: Sweco/Fredrik Ohls och Alexander Salmonsson

Underlag

Program för Slakthusområdet, 2017-02-02 (Planprogram)

Illustrationer och bilder Nyréns om inget annat anges.

Bilder och illustrationer på Lekfull fickpark s 46 av Landskapslaget.

Nyréns Arkitektkontor

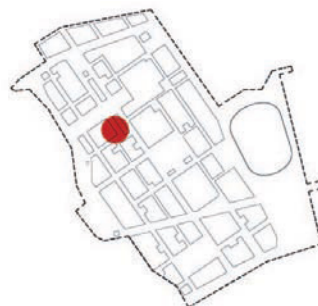
Magnus Ladulåsgatan 63, Box 4709

116 92 Stockholm

08-698 43 00

info@nyrens.se

www.nyrens.se

Slakthusområdet, flygbild från år 2015. Källa SBK.

Omslagsbilden: Livdjursgatan (visualisering).

Golvets beläggning av asfalt med friser mot fasaderna går från fasad till fasad. Gatuträd skapar trivsel, ökar vistelsevärdet och förbättrar mikroklimatet. Öar av vegetation eller granitsten skapar variation i gaturummet. Belysningen är linspant med tillägg av effektbelysning.

INNEHÅLL

1 INLEDNING s 4

- Bakgrund
- Kvalitetsprogrammet
- Ur planprogrammet

2 OFFENTLIGA RUM s 7

- Översikt
- Användning - vardagsliv och evenemangsbesökare

3 GATURUMMET s 10

- Trafik och gatufunktioner s 10
- Gatutyper s 11
- Trafik och parkering s 15
- Säkerhet och trygghet s 16
- Det sammanhållande golvet s 18
- Gaturummets grönska s 22
- Gaturummets möbler s 24
- Gaturummets belysning s 26
- Gaturummets tillgänglighet s 28

4 PARKER OCH TORG s 31

- Frötallen s 32
- Fällan s 34
- Centrala parken s 36
- Södra parken s 37
- Triangelparken s 38
- Entréparken s 39
- Diagonalen/Sandhagsgatan s 41
- Slakthusplan s 42
- Norra entrétorget s 43
- Evenemangstorget s 44
- Svenne Berkas torg s 45
- Fickparker s 46
 - Sociala fickparker
 - Lekfulla fickparker
 - Rofyllda fickparker

5 HÅLLBARHETSPRINCIPER s 50

- Dagvatten och skyfall s 50
- Ekosystemtjänster och klimat s 52

1. INLEDNING

BAKGRUND

Visionen för Söderstaden

Kommunfullmäktige i Stockholms stad fattade i juni 2010 beslut om att godkänna Vision Söderstaden 2030. Söderstaden är ett utpekat stadsutvecklingsområde som omfattar stadsdelarna Gullmarsplan/Nynäsvägen, Globenområdet och Slakthusområdet. I visionen ingår att utvidga Stockholms innerstad söderut och skapa en sammanhängande tät och mångfunktionell stadsmiljö med urbana kvaliteter söder om Skanstull.

Planprogrammet för Slakthusområdet

Ett planprogram för Slakthusområdet godkändes av stadsbyggnadsnämnden i februari 2017. Planprogrammet möjliggör en utveckling av Slakthusområdet från ett relativt slutet renodlat verksamhetsområde till en blandad stadsdel med bostäder, nya arbetsplatser, förskolor, skolor, idrottsfunktioner, handel, mat och nöjen. Kopplingarna till omgivande stadsdelar stärks och Slakthusområdet utvecklas som en del i en sammanhängande stadsväv. Planprogrammet lägger fast de viktiga principerna för stadsdelens fortsatta utveckling och är brett förankrat bland stadens förvaltningar, allmänhet och verksamma i Slakthusområdet.

KVALITETSPROGRAM FÖR OFFENTLIGA RUM

Mål och syfte

Målet med Kvalitetsprogram för offentliga rum 2.2 är att vidareutveckla ursprungsidéerna för Slakthusområdet och konkretisera planprogrammets intentioner i gestaltungsprinciper för offentliga rum – gator, parker, fickparker och torg. Kvalitetsprogrammet beskriver även trafikfunktioner och anger generella principer för trafikföring, angöringsfrågor, tillgänglighetsfrågor, avvattning mm. Kvalitetsprogrammet ska användas som underlag för kommande detaljplanläggning, markanvisning och projektering och ska även fungera som underlag för förankring hos stadens huvudmän för drift och underhåll.

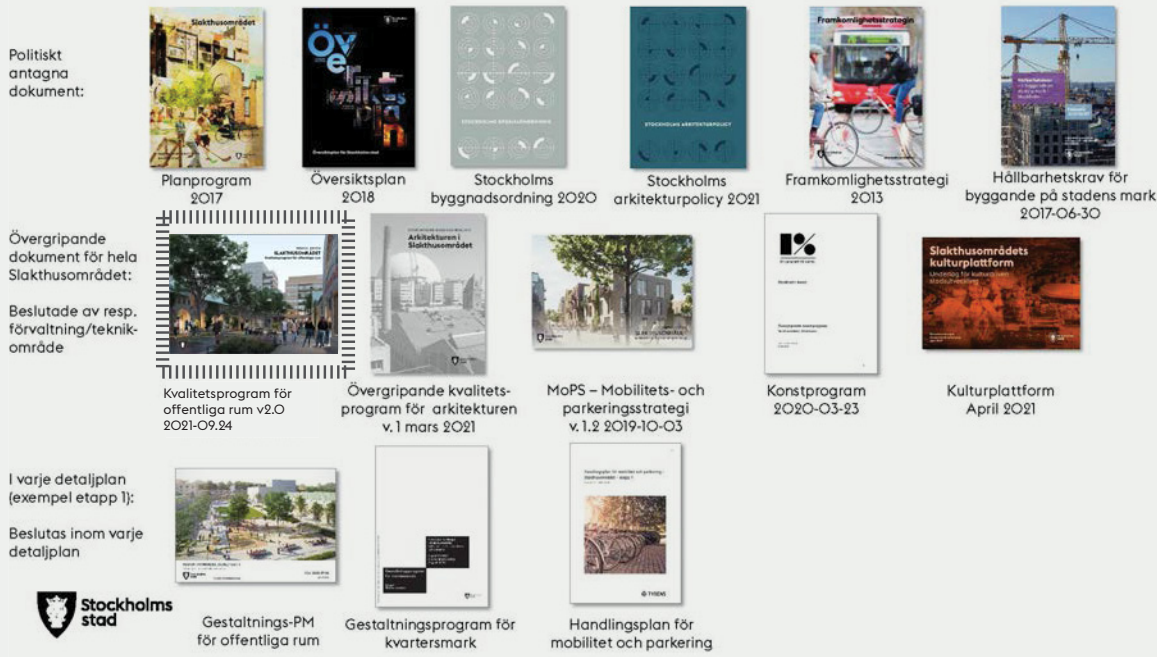
Avgränsning och fortsatt arbete

Kvalitetsprogrammet har föregåtts av ett utredningsarbete, där olika lösningar har prövats och funktionella och estetiska aspekter har studerats med syftet att säkra planprogrammets vision och säkerställa genomförbarheten. I vissa fall har mindre avsteg behövt göras i förhållande till planprogrammet, exempelvis rörande fickparkernas placering och gatornas karaktär och utformning.

Kvalitetsprogrammet lägger fast övergripande principer, men går inte in på detaljerade mått eller tekniska lösningar. I den fortsatta processen kommer kvalitetsprogrammets principer att prövas och preciseras på en mer detaljerad nivå. Många frågor är platsspecifika och behöver studeras i relation till varje fastighet eller kvarter. Denna version har tagit tillvara erfarenheter från fortsatta detaljplanarbeten, projekteringar samt andra förutsättningar som ändrats och beslut som tagits.

Relaterade styrdokument

Kvalitetsprogram för offentliga rum för Slakthusområdet relaterar till Stockholms stads övergripande styrdokument och riktlinjer. Viktiga utgångspunkter är de strategier samt program för till exempel mobilitet och parkering, arkitektur, dagvatten och skyfall som tagits fram i parallella processer. Kvalitetsprogram för offentliga rum bör samläsas med Övergripande kvalitetsprogram för arkitekturen i Slakthusområdet för fullständig bild. Båda dokument utgör underlag för arbetet med detaljplanerna inom området.

Kvalitetsprogrammet 2.2 är ett övergripande dokument för hela Slakthusområdet, det är en uppdatering av det tidigare v2.1.

UR PLANPROGRAMMET

Ett område med särpräglad karaktär

Slakthusområdet är med sin struktur, sin bebyggelse och sin intressanta historia ett stadsutvecklingsområde med unika förutsättningar. Området har många av den klassiska stenstadens efterfrågade kvaliteter, med väldefinierade gaturum och en tydlig kvartersindelning. Bebyggelsens kontraster i volym, ålder och karaktär har skapat en variationsrik stadsmiljö som speglar områdets användning och olika tiders ideal.

Tre ledmotiv för Slakthusområdets utveckling

Utvecklingen av området bygger vidare på den befintliga stadsstrukturen, med stor respekt för de karaktärsdrag som gör området speciellt. Det labyrintiska gatunätet med långa gator och korta tvärgränder vidareutvecklas och kopplas starkare till omgivningen. Gaturummens intimitet och flikighet tas tillvara i en mångfald av små platser och parker. En stor del av bebyggelsen bevaras och brokigheten utnyttjas för att skapa karaktärsfulla offentliga rum. Planprogrammet för Slakthusområdet beskriver tre ledmotiv för områdets utveckling:

Arkitektonisk variation, mångfald av verksamheter och historiskt djup

De befintliga husen förmedlar Slakthusområdets historia och genom ny bebyggelse fortsätter områdets berättelse. Arkitekturen skapar en varierad och mångfacetterad stad med plats för olika verksamheter på kort och lång sikt.

Ett sammanhållande golv som bildar ett gemensamt offentligt rum

Slakthusområdets gator och öppna platser utgör i första hand offentliga rum med plats för mänskligt liv, aktiviteter och möten. En landskapsutformning där ett samlande golv är centralt, ger stöd åt den inriktningen och bidrar till att ge stadsdelen en särskild identitet och särprägel.

Ett finmaskigt nätverk av grönska och gröna stadsrum

Slakthusområdets historiska struktur rymmer inga större parker eller torg. I förslaget åstadkoms en urban grönstruktur genom ett nätverk av parker, fickparker, grönskande platser och stråk samt kvarterens framskymtande grönska.

Illustrationsplan från Planprogrammet 2016-12-16

Illustrationer David Wiberg ur planprogram för Slakthusområdet. Källa SBK.

Evenemangstorget

Rökerigatan

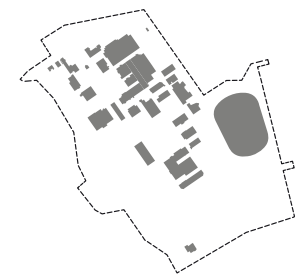

Sandhagsgatan/'Diagonalen'

Illustrationsplan för Slakthusområdet, 2024-01-30
Svartstreckad linje markerar det område som omfattas av kvalitetsprogrammet, röd streckad linje preliminär gräns för detaljplanerna för Slakthusområdet.

Planprogrammets tre ledmotiv för det offentliga rummet, områdets arkitektur och den urbana grönskan.

Arkitektonisk variation, mångfald av verksamheter och historiskt djup.

Ett sammanhållande golv som bildar ett gemensamt offentligt rum.

Ett finmaskigt nätverk av grönska och gröna stadsrum.

Illustrationer ur Planprogrammet för
Slakthusområdet, källa SBK.

2. OFFENTLIGA RUM

Två huvudprinciper för utformning av Slakthusområdet offentliga rum

Gaturummet - arena för stadsliv

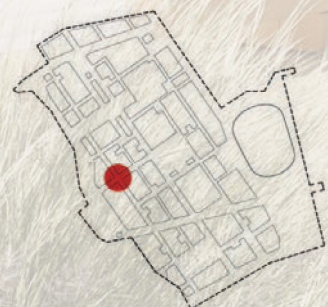
När Slakthusområdet utvecklas till en tät och blandad stadsdel kommer gaturummet bli ett av stadsdelens viktigaste offentliga rum, då det finns få större parker och torg.

Gaturummet ska skapa förutsättningar för vardagens rörelser mellan bostad, arbetsplats, skola, favoritplatser och fritidsaktiviteter – och det ska fungera som arena för stadsliv. Det ska gestaltas för rörelser, möten och handel, för lek och aktiviteter och för vila och betraktelser. Gaturummet – från fasad till fasad – ska vara tydligt offentligt och gestaltas med ett sammanhållet och tillgängligt golv. Den befintliga flikigheten i strukturen bevaras och lyfts fram med frisen, ytorna närmast fasaderna, som också markerar övergången och gränsen mellan offentligt och privat.

Det sammanhållande golvet signalerar att fordonstrafik framförs i låg hastighet och med stor hänsyn till oskyddade trafikanter. Det är robust och tillåter olika typer av användning. Även tillfälliga evenemang, som loppis, kvartersfest, marknad och uteservering ska beredas plats i gaturummet.

Parker och torg - karaktärsstarka offentliga rum av hög kvalitet

En ny väv av offentliga rum skapas med gator, parker, torg och fickparker. Varje plats får en individuell utformning som samspelar med Slakthusområdets industrihistoria och anpassas till omgivande bebyggelse samt funktioner. Det ska finnas en variation i karaktär, funktioner och program inom området. Tillsammans ska de offentliga rummen kunna tillgodose människors olika behov av platser för rekreation, aktivitet, samvaro och återhämtning i vardagen.

SLAKTHUSOMRÅDET KVALITETSPROGRAM FÖR OFFENTLIGA RUM

Högrevgatan västerut (visualisering)

Högrevgatan är en bilfri gata. Den är planterad med träd och ytor för buskar och perenner på ena sidan. Den innehåller såväl möblerade och programmerade ytor som öppna oprogrammerade som kan användas för uteserveringar och evenemang.

ANVÄNDNING - VARDAGSLIV OCH EVENEMANGSBESÖKARE

Övergripande målbild 2030

Slakthusområdet utvecklas hållbart med respekt för sin unika historia och funktionella arkitektur. Tusentals boende, arbetande, studerande och besökare bidrar till ett levande folkliv dag som natt.

Området erbjuder ett brett utbud av mat, kultur och upplevelser, där alla känner sig välkomna. Gator, parker och torg är inbjudande och tillåtande mot gående och cyklister. Mångfalden av verksamheter och evenemang bidrar till områdets identitet och dynamiska förändring. Kollvetivtrafiken är utbyggd och Slakthusområdet är tydligt ihopkopplat med kringliggande områden.

Användning

Slakthusområdet kommer att bli en stadsdel som rymmer stor variation av funktioner och bli en plats för ca 3000 boende, studenter, kontorsarbetare och besökare. Den nordöstra delen utvecklas med en tyngdpunkt mot handel, restauranger, service och kontor. Den västra respektive södra delen har mer fokus på boende med förskolor och skolor, här kommer troligtvis också en stor del av de boendes vardagsliv pågå. Vid evenemang i Tele2 arena samt Globen är det framförallt i de östra delarna som besöksstrycket förväntas bli stort. Tunnelbanan får nya uppgångar i nordöstra delen och mitt i området vid Centrala parken.

Bevarade strukturen sätter ramar

Exploateringsnivån för hela Slakthusområdet motsvarar Hammarby sjöstad eller St Eriksområdet på Kungsholmen. I den nordöstra delen kommer många av de befintliga husen bevaras vilket bidrar till en lägre bebyggelseskala och ett lägre exploateringstal än i de övriga delarna. Den givna strukturen sätter ramar för kvarters- och gatumått. Detta begränsar möjligheten att skapa rymliga och solbelysta bostadsgårdar och många av de boende i norra och västra delen kommer till stor del använda de allmänna ytor för rekreation.

I den södra delen med mycket ny bebyggelse är exploateringstalen högre, och är jämförbara med Liljeholmskajen eller Nordvästra Kungsholmen. Här är hushöjderna högre, men kvarter och bostadsgårdar rymligare och gatorna bredare.

Ny bebyggelse planeras också i angränsande projekt, Söderstaden samt Årstastråket, norr om Slakthusområdet. Detta innebär att stadsdelen på sikt hamnar i ett tätare sammanhang med fler invånare som delar på samma friytor.

Evenemangsbesökare

Globen har plats för 15 000 personer i publiken och Tele2 Arena 35 000. När evenemangen sammanfaller kan det bli upp till 50 000 besökare, vilket ger kraftiga folkströmmar genom området. Störst flöden blir det i de östra delarna kring Evenemangstorget, Rökerigatan, Arenavägen och tunnelbaneuppgångarna, vid Centrala parken och Norra entrétorget, med intilliggande stråk och fickparker. Det är svårt att hitta jämförbara områden med motsvarande tryck från verksamheter och event. I planering och utformning av de allmänna platserna är det viktigt att skapa beredskap och möjlighet till flexibilitet för de mycket stora flöden som kan uppstå vid stora evenemang.

Nära till parker, längre till natur

I programförslaget är parkerna väl fördelade inom området. Alla boende når en park inom 200 meter. Omkring 60% av de boende har 500 meter eller mindre till en stadsdelspark (park om minst 3 hektar). Den eventuella upprustningen av Lindeparken, strax utanför området, är en angelägen åtgärd för att öka parktillgången. Slakthusområdet har ingen direkt närhet till vatten eller naturområden som erbjuder utblickar, rymd och rörelsefrihet. Årtaskogen, Hemskogen, Nytorps gårde och Nackareservatet blir viktiga för promenader, naturupplevelser och rekreation på längre håll och kopplingarna dit är viktiga i utformningen av allmän plats.

Parker och platser med många kvaliteter

Generellt är ytor i Slakthusområdet mycket värdetäta. Varje plats rymmer många kvaliteter (sociotopvärden). Flest kvaliteter har de större offentliga rummen Fällan, Frötallen, Centrala parken, Södra parken och Evenemangstorget. Dessa ska ha lika många kvaliteter som i innerstadens parker, men i slakthusområdet ska dom samsas på mindre ytor. En översiktlig analys enligt Stockholms parkriktlinjer visar att boende i Slakthusområdet får tillgång till de flesta kvaliteter inom rekommenderat avstånd, men det finns en brist på större öppna ytor för bollek och bollspel.

Friytetillgång och andel grönyta

En analys av friytetillgången visar att andelen allmänna ytor med vistelsevärden (sociotopytor) sammanlagt ligger på ca 14%. Friyteguiden rekommenderar 15 % friyta, då upplever man en god tillgång. Om även gågator och bilfria gator räknas till vistelseytor, ökar andelen sociotopytor till 21%, vilket är jämförbart med exempelvis delar av Södermalm. Mängden grönyta (grön oas) per boende är 5,8 kvadratmeter, vilket motsvarar de tätaste delarna av innerstaden, området kring Norra Real i Vasastan har i snitt 6 kvadratmeter per boende. Mindre än 10 kvadratmeter grön oas per boende innebär ett potentiellt högt besöksstryck med ett stort slitage som följd. Utformning och materialval blir extra viktigt för att skapa platser som håller över tid. Med de krav som ställs på ytor för att klara det höga besöksstrycket behöver man planera för dyrare skötsel och underhåll.

Stor dagbefolkning

Slakthusområdet rymmer ca 14 000 kontorsplatser, ca 1 250 gymnasieplatser, ny idrottshall och en högskola för konstnärlig utbildning. I friyteguiden som verktyg ingår inte jämförelsemått för allmän plats relaterat till dagbefolkning (kontorsplatser, skolor mm). Då Slakthusområdet har en stor andel dagbefolkning och inte tar hänsyn till dessa riskerar behovet av friytor underskattas. Gymnasieskolorna får inga eller marginella egna friytor, vilket betyder att de flesta elever är hänvisade till allmänna platser. Till detta kommer förskolor, skolor, besökare till service och målpunkter samt högskolestudenter.

Förskolor och skolor

I området planeras ca 30 förskoleavdelningar samt en grundskola med ca 900 barn. Ambitionen är att förskolegårdarna ska vara minst 1000 kvadratmeter, vilket ger ca 11 kvadratmeter per barn. För skolbarnen blir ytan ännu mindre. Med begränsade egna ytor blir skola och förskolor helt beroende av allmänna parker för att klara sin dagliga utevistelse. Störst tryck blir det sannolikt på Fällan, Södra parken och Frötallen som alla måste tåla hårt slitage. Även Centrala parken, Triangeln, Entréparken och fickparkerna blir betydelsefulla. För barngrupper som kan gå längre blir Grynkvarnsparken, Lindeparken och Blåsutparken utanför området viktiga utflyktsmål.

Kvarterens användning

- Bostäder
- Skolor och förskolor
- Handel, restauranger, service
- Handel restauranger, service i bottenvåning
- Kontor
- Evenemang, kultur idrott
- Teknik
- Högskola
- T/S Tunnelbana/Tvärbana

Källa SBK.

Offentliga rum

- Parker
- Torg
- Fickparker
- Gator med parkkarktär
- Bilfria gator/Gågator/Gångfartsområden

Besöksstryck och användning

- 200 m från förskola (så långt en förskolegrupp enkelt tar sig). Blå fylld cirkel visar förskolans läge.
- 200 m från förskola i intilliggande område. Röd fylld cirkel visar förskolans läge.
- Stort besöksstryck vid evenemang
- Skolor
- Lekplats i park
- Lekfull fickpark

3. GATURUMMET

TRAFIK OCH GATUFUNKTIONER

Utgångspunkter för trafiken

En förutsättning för att Stockholm ska kunna nå klimat- och utsläppsmålen är att staden klarar en övergång till hållbara transportmedel. Stockholms stads framkomlighetsstrategi anger en tydlig inriktning för trafiken som innebär att de hållbara trafikslagen gång-, cykel- och kollektivtrafik ska prioriteras framför biltrafik. Slakthusområdet ligger i den täta kransen runt Stockholms innerstad, med väldigt goda förutsättningar för hållbart resande. Området trafikeras både av tvärbanan och av tunnelbanan med två stationer i området. Södermalm och innerstadens stora utbud ligger på gång- och cykelavstånd.

De gator och trafikleder som omger Slakthusområdet är redan idag hårt trafikerade. En utgångspunkt vid all planering är att minimera ökningen av biltrafiken för att inte öka trängseln ytterligare. I Slakthusområdet sätter de smala gatorna i området tydliga ramar för trafiken. En hög grad av samordning mellan olika trafikslag och funktioner är därför nödvändig. För att kunna ta tillvara områdets potential för stadsliv, behöver ytor för bilar minska till förmån för gående, cyklister och vistelse. Målet enligt den mobilitets- och parkeringsstrategi som tagits fram för området är att få ska äga egen bil och att andelen som reser till fots, med cykel och kollektivtrafik ska vara minst lika hög som i innerstaden, dvs 85%.

Hög prioritet för gång och cykel

Den täta stadsstrukturen ställer krav på väl genomtänkta principer för fördelning av det begränsade gatuutrymmet. För att kunna ta tillvara områdets stora potential för stadsliv, behöver ytor för bilar generellt minska till förmån för gående, cyklister och vistelse. En traditionell Stockholmsgata, med körbana i mitten och gångbanor på sidorna, fördelar en relativt stor del av utrymmet till fordonstrafik och uppställning av bilar. I Slakthusområdet är den fördelningen mellan trafikslagen varken möjlig eller önskvärd utom på ett fåtal gator dit merparten av biltrafiken i första hand leds, lokala huvudgator och lågfartsgator.

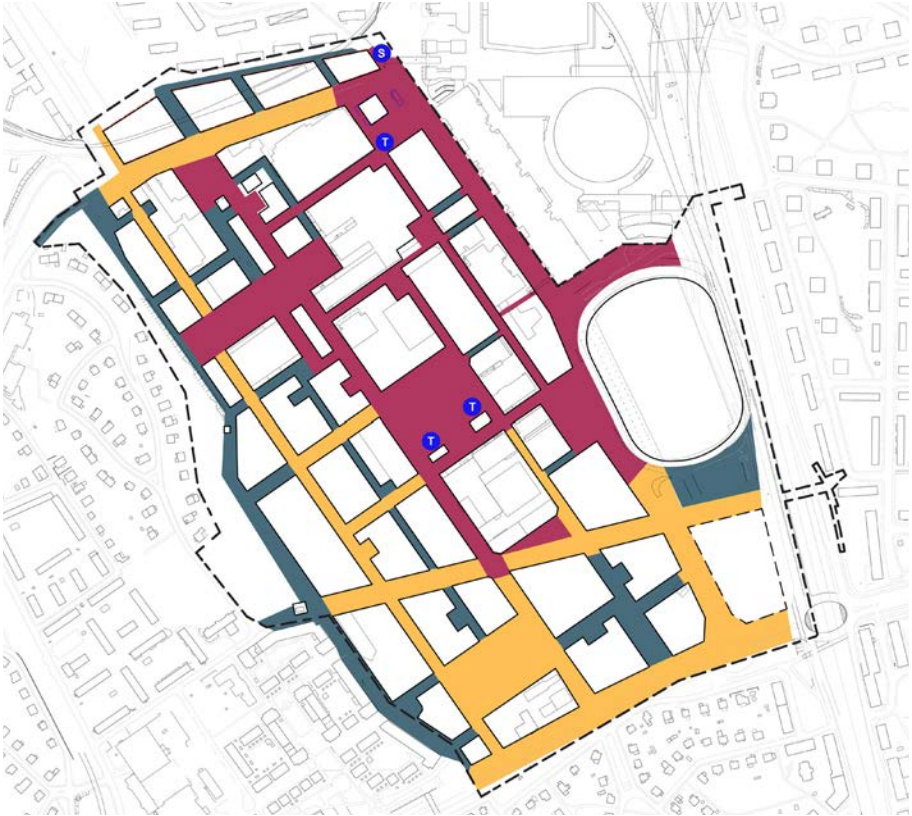
Gatuhierarki och gatutyper

Fem gatutyper med olika utformning och karaktär har definierats för Slakthusområdet (huvudgatorna Enskedevägen och Palmfeltsvägen ligger i direkt anslutning men hanteras inte inom kvalitetsprogrammet). Området får en tydlig gatuhierarki med lokala huvudgator som kommer att bära huvuddelen av biltrafiken i området. De mindre lokalgatorna utformas i första hand för gående och är av fyra typer: bilfria gator, gågator, gångfartsområde och lågfartsgator. Varje gatutyp har sina grundegenskaper vad gäller funktion och utformning. Inom typen finns variationer, där varje gata kan vara unik vad gäller möjligheterna till trädplantering och möblering, placering av cykelbanor, möjligheter till angöring eller utformning av gränssnitt mellan bebyggelse och gata. Gatuutformningen styrs också av att vissa gator kommer att vara intensivt befolkade med stundtals mycket höga gångflöden t ex vid större evenemang i intilliggande arenor medan andra blir stillsammare bostadsgator.

Tydlighet i gatuutformningen

En utgångspunkt för utformningen är att ta tillvara det brokiga i dagens gatunät och samtidigt öka tydligheten för att skapa en tryggare och mer trafiksäker miljö. Gestaltningen ska vara självinstruerande och tydliggöra gatans roll och funktion, detta gäller framför allt mellan bilfria gator/gågator/gångfartsområden och lågfartsgator/lokala huvudgator. Material, gatubredd, möblering och plantering utformas så att de samverkar med gränssnittet mellan bebyggelsen och gatan samt att funktionen stödjer önskat beteende. Golvet signalerar att fordonstrafik framförs i låg hastighet och med stor hänsyn till oskyddade trafikanter. Gestaltningen är tålig och flexibel så att den kan möta förändringar över tid. För gator utan kantsten är det skyltning som visar gatans användning vilket ger möjligheter att anpassa trafiken efter framtida behov.

Gatutyper	s 11
Det sammanhängande golvet	s 16

Stadsliv och stråk

- Aktivt stadsliv
- Grundläggande stadsliv
- Stilla stadsliv

Källa SBK.

- Bilfri gata. Rum för cyklister, fotgängare och vistelse. Biltrafik förekommer i princip inte.
- Gånggata eller motsvarande. Transporter till fastigheter tillåts.
- Gångfartsområde. Gata med blandtrafik. Gående prioriteras, bilar i gångfart. Begränsad mängd biltrafik, stor hänsyn till oskyddade trafikanter.
- Lågfartsgata. Gata med separat gång- och cykelbana. Biltrafik i låg hastighet.
- Lokal huvudgata. Gata med separat gång- och cykelbana. Bil- och busstrafik i 30-40 km/h. Gående och cyklister korsar gatan i ordnade passager
- Huvudgata. Gata med separat gång- och cykelbana. Bil- och busstrafik. Gående och cyklister korsar gatan i ordnade passager.

GATUTYPER

BILFRI GATA

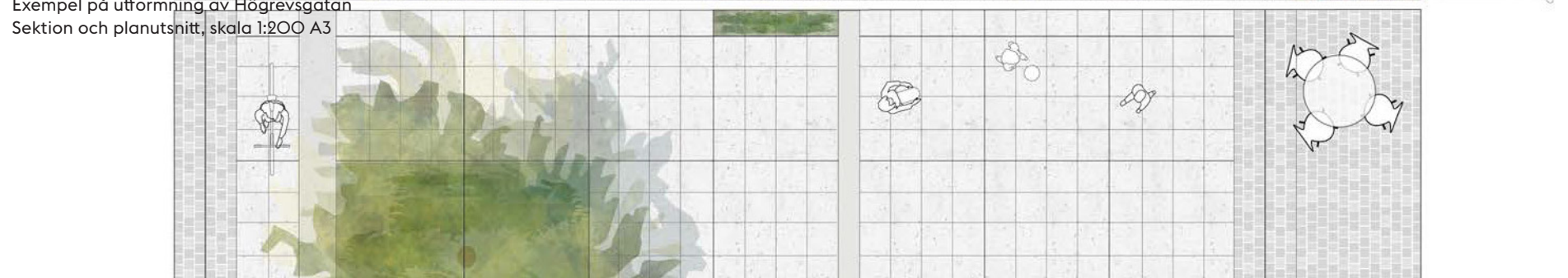
Hela gatan i samma nivå med golvets beläggning av asfalt och granitöar i hela gatans bredd, alternativt en egen beläggning som hör ihop med platsbildning t ex kring Fållan och på Högrevgsgatan. Möblering främst i möbleringszoner. Tunga flyttbara möbler, (bänkar, soffor eller planteringskärl för perenna planteringar) kompletterar de fasta möblerna och gröna öarna. Platser kan skapas för uteserveringar. Biltrafik ej tillåten, inte ens för angöring.

Hallmästarvägen,
Högrevgsgatan, Gator runt
Fållan, Livdjursgatan (del
av), Rökerigatan (del av),
Charkmästargatan (del av),
Styckmästargatan (del av),
Slakthusgränd, Östra gatan,
och Boskapsvägen (del av)

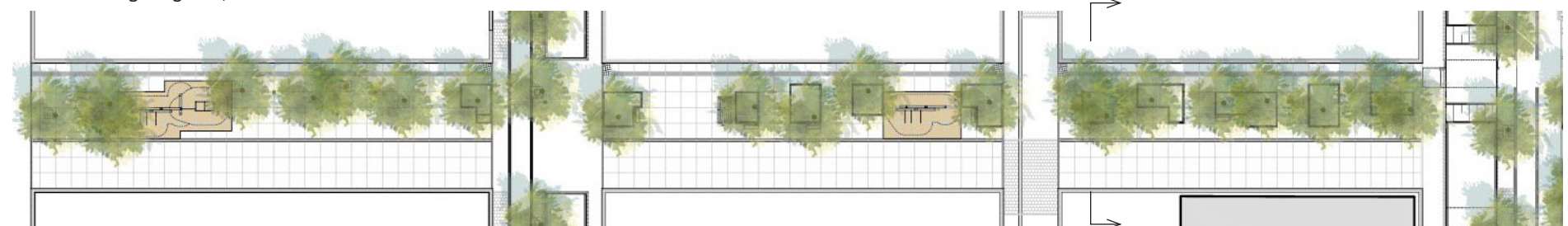
(Gatunamn se plan s 6)

Exempel på utformning av Högrevgsgatan
Sektion och planutsnitt, skala 1:200 A3

Planutsnitt Högrevgsgatan, skala 1:800 A3

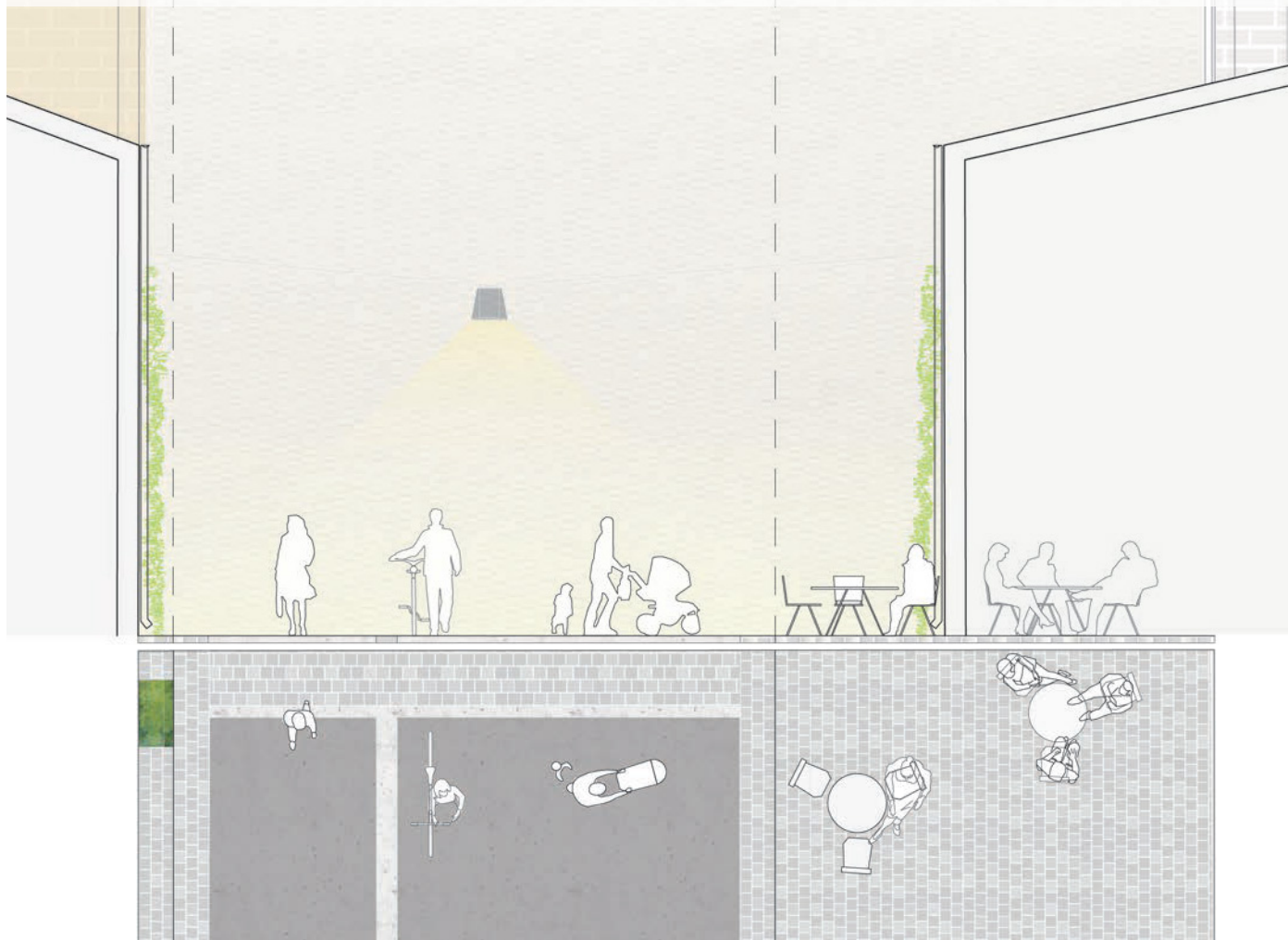

GÅGATA

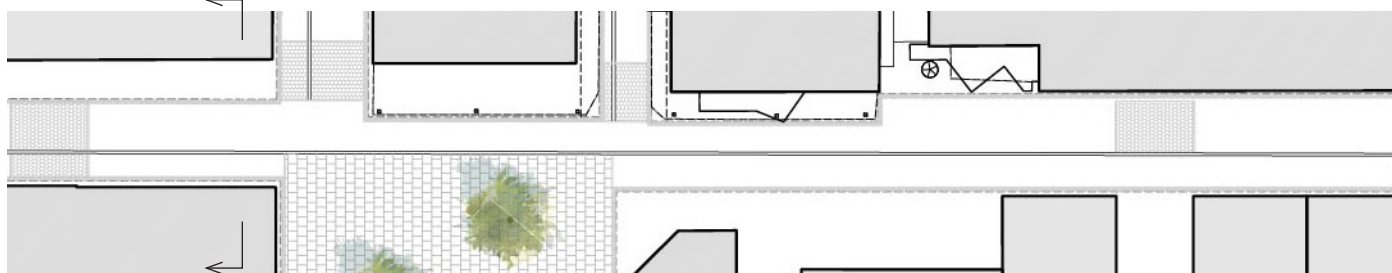
Körbana och gångbana i samma nivå och med golvet beläggning av asfalt och granitöar i hela gatans bredd. Utformning och möblering till viss del beroende av stadsliv och stråk (se sid 10) samt trafikfunktion. I de ofta trånga gatorna kan det vara svårt att få plats med möblering, men det behövs tunga, flyttbara möbler för att göra trafiken säker. (Gäller också för Gångfartsområde)

Endast angöringstrafik till entréer och verksamheter, i övrigt ingen biltrafik. Korttidsangöring och platser för parkering med handikapptillstånd anpassas efter behov och möjlighet.

Hallgränd, Livdjursgatan (del av), Styckmästargatan (del av), Slakthusgatan (del av), Charkmästargatan (del av), Rökerigatan, Södra gatan och Kreatursgatan (del av), Kolskjulsgatan

Exempel Rökerigatan
Sektion och planutsnitt, skala 1:200 A3

Planutsnitt Rökerigatan, skala 1:800 A3

GÅNGFARTSOMRÅDE

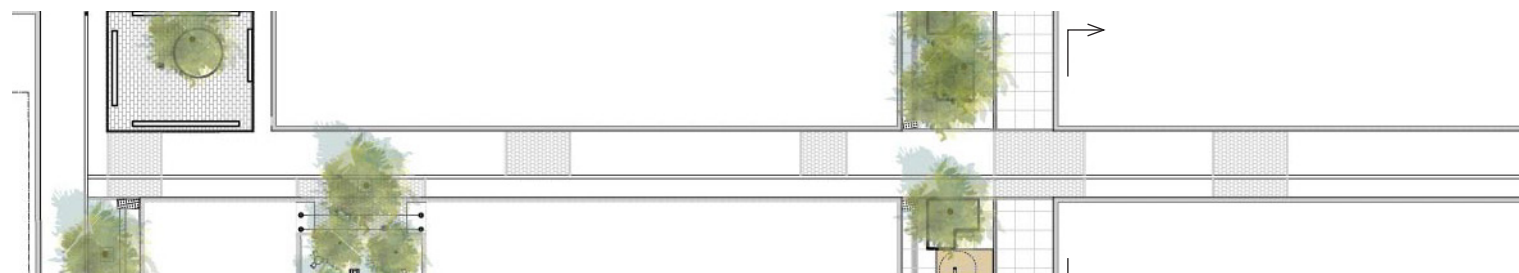
Utformning lik Gågata, skyltning skiljer.

Blandtrafik med anpassning till gåendes hastighet. Korttidsangöring och platser för parkering med handikapptillstånd anpassas efter behov och möjlighet.

Livdjursgatan (del av), Stora skorstensgatan (del av), Kreatursgatan (del av) och Kylhusgatan

Exempel Kreatursgatan
Sektion och planutsnitt, skala 1:200 A3

Planutsnitt Kreatursgatan, skala 1:800 A3

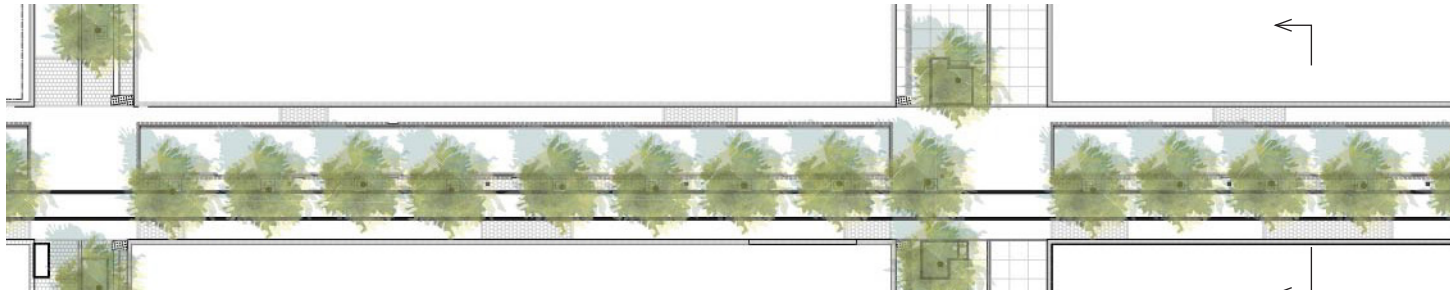
LÅGFARTSGATA

Smala körbanor för bil i asfalt med kantsten 12 cm. Gångbana och möbleringszon med golvets beläggning med asfalt och öar av granit. Dubbelriktad cykelbana i asfalt på Boskapsvägen, Hallmästarvägen och Charkmästarvägen. Upphöjda korsningar. Inga anordnade övergångsställen utom närmast skolor där större flöde väntas. Korttidsangöring och platser för parkering med handikappstillstånd i gata. Gångbana med golvets beläggning asfalt och granitöar. Utformning och möblering till viss del beroende av stadsliv och stråk (se sid 10) .

Boskapsvägen, Stora skorstensgatan, Hallmästarvägen, Charkmästargatan, Sandhagsgatan (del av), Södra gatan (del av), Slakthusgatan (del av) samt Östra Träderskolevägen

Exempel Boskapsvägen
Sektion och planutsnitt, skala 1:200 A3

Planutsnitt Boskapsvägen, skala 1:800 A3
SLAKTHUSOMRÅDET KVALITETSPROGRAM FÖR OFFENTLIGA RUM

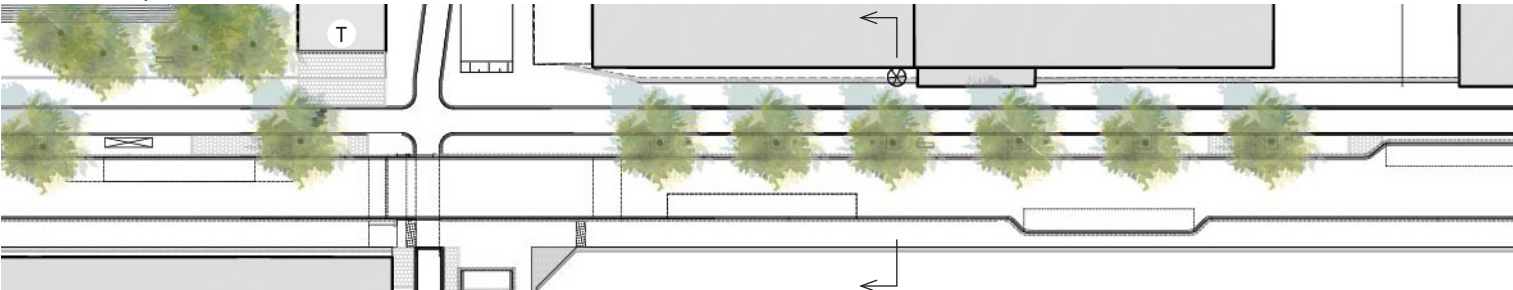
LOKAL HUVUDGATA

Körbana för bil i asfalt med kantsten 12cm, inga refuger. Genomgående körbana och övergångsställen. Gångbana i asfalt med granitöar i möbleringszon, undantag görs på Hallvägen för att markera entré till ny tunnelbana. Dubbelriktad cykelbana i asfalt. Angöring och platser för parkering med handikappstillstånd i fickor längs gatan.

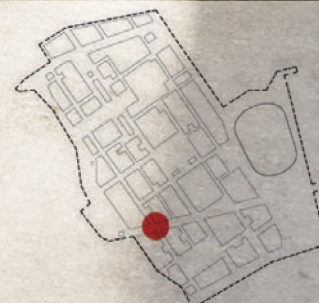
Hallvägen, del av Sandhagsgatan/"Diagonalen" samt Arenavägen.

Exempel Hallvägen
Sektion och planutsnitt, skala 1:200 A3

Planutsnitt Hallvägen, skala 1:800 A3

Sandhagsgatan västerut (visualisering)

En bild som visar idéerna kring områdets mobilitet. Gående, cyklister och kollektivtrafik gynnas. Under skolgården ligger mobilitetshuset med bilparkering och cykelparkering.

SLAKTHUSOMRÅDET KVALITETSPROGRAM FÖR OFFENTLIGA RUM

TRAFIK OCH PARKERING

Trafiksäkerhet

Högsta tillåtna hastighet inom området är 30 km/h förutom på Arenavägen där det är 40 km/h, men flertalet gator är utformade för att bilar ska köra i gångfart. Korta kvarterslängder, smala gator med många entréer, trädplantering, möblering och enhetlig markbeläggning i en nivå verkar tillsammans så att hastigheten blir låg och gående ges prioritet. Hörnavskärningar i trånga korsningar blir viktiga för att klara sikt. Korsningspunkter mellan lokalgator är upphöjda för att sänka hastigheten och korta ned accelerationssträckor. Det stora antalet gående och cyklister som kommer att befolka vissa av gaturummen bidrar också till att hastigheter hålls nere och att oskyddade trafikanter ges företräde. Biltrafiken styrs i första hand till lokala huvudgator och lågfartsgator, bl a genom placering av mobilitetshus. Dessa gator har dubbelriktade cykelbanor, vilket minskar risken för konflikter mellan cyklister och bilar. Cykelbanorna är min 2,5 m.

För att skapa trygga övergångar för skolbarn och äldre anordnas extra övergångsställen, t ex vid Sandhagsgatan samt Boskapsvägen vid Hallmästarvägen.

Dimensionerande trafiksituation

Gator och korsningspunkter i Slakthusområdet dimensioneras för tolv meters lastbil (typfordon LBN) och fordon får inkräkta helt på motriktat körfält och gångtor i korsningar (körsätt C). På lågfartsgatorna är möte mellan fordon endast möjligt i vissa punkter. Fordon ska kunna passera ordnade angöringsplatser och parkering för rörelsehindrade. På lågfartsgator får fordon som angör stå i körfältet. Bakomvarande trafik får då köra om i motriktat körfält. I enstaka fall kan man behöva vänta på fordon som stannat för att exempelvis släppa av eller på någon. För Arenavägen är lastbil, typfordon Lpec (19 m), dimensionerande.

Bilparkering och angöring

I Slakthusområdet införs ett generellt parkeringsförbud. Korttidsangöring, exempelvis för på- och avstigning samt in- och utlastning, är tillåten. All parkering (för boende, verksamma, och besökare) hänvisas till gemensamma mobilitetshus och enstaka garage i området. Vid behov kan särskilda lastplatser ordnas. På en del av gatorna i området kan det finnas anledning att styra verksamheternas transporter till tider med få gående och cyklister.

I Slakthusområdet planeras flera skolor, bland annat en större grundskola och ytterligare en gymnasieskola utöver den existerande restaurangskolan. I enlighet med stadens plan för säkra och trygga skolvägar planeras ingen särskild parkering för personal eller besökande i anslutning till skolan, utan dessa hänvisas till mobilitetshusen. Angöring och parkering för rörelsehindrade skall dock möjliggöras nära entréer. Plats för hämtning och lämning med bil ska inte ordnas i skolans närområde.

Cykelparkering

Där det är möjligt och lämpligt ordnas cykelparkering på gatan, exempelvis i anslutning till målpunkter och publika lokaler. Cykelparkeringen bör ge plats även för lådcyklar och specialcyklar och ställen ska medge fastlåsning i både ram och bakhjul. Cykelställ placeras också på gågator och gångfartsområden, ofta tillsammans med sittmöbler. Platser för uppställning för olika lånecykelsystem eller flyttbara cykelställsfällor utreds i fortsatta arbetet. Cykelparkeringen ska företrädesvis placeras i möbleringszoner, vara väl belyst och väl synlig. Cykelparkering för boende och arbetsplatser ordnas inom fastighet, likaså besöksparkering, exempelvis genom indrag i fasad för nybyggnation.

GENERELLA PRINCIPER

Trafik och gatutyper

- Maxhastighet 30 km/h i området förutom på Arenavägen där det är 40 km/h.
- Övergångsställen på lokala huvudgator hastighetssäkras.
- För gågator och gångfartsområden gäller hastighet anpassad efter gående. Möte mellan motorfordon på enstaka platser.
- Gatornas utformning ska vara självinstruerande och tydliggöra funktionen.
- Gatorna dimensioneras för typfordon LBN och körsätt C
- Golvets upphöjda nivå är prioriterad i korsningspunkter på lågfartsgator.

Parkering och angöring

- Området utgör zon med parkeringsförbud . På- och avstigning, in- och utlastning samt nyttoparkering tillåten. Parkering för rörelsehindrade får ske på platser efter tillstånd samt på gågator i upp till 3tim.
- Trafikalstrande verksamheter, som exempelvis garage och verksamheter med mycket leveranser undviks på gågator och gångfartsområde.
- Boende- och besöksparkering för bilar i gemensamma garage (mobilitetshus). Boendeparkering för cykel anordnas inom fastigheten. Besöksparkering för cykel ordnas i första hand inom fastigheten. Vid publika mål kan besöksparkering ordnas på allmän gatumark.
- Angöring/parkering för bil med handikapptillstånd möjliggörs inom 10 m från entré. Där det inte är möjligt gäller max 25 meter. Platserna placeras företrädesvis på gatans skuggsida, så att andra sidan av gatan kan användas för vistelse.

SÄKERHET OCH TRYGGHET

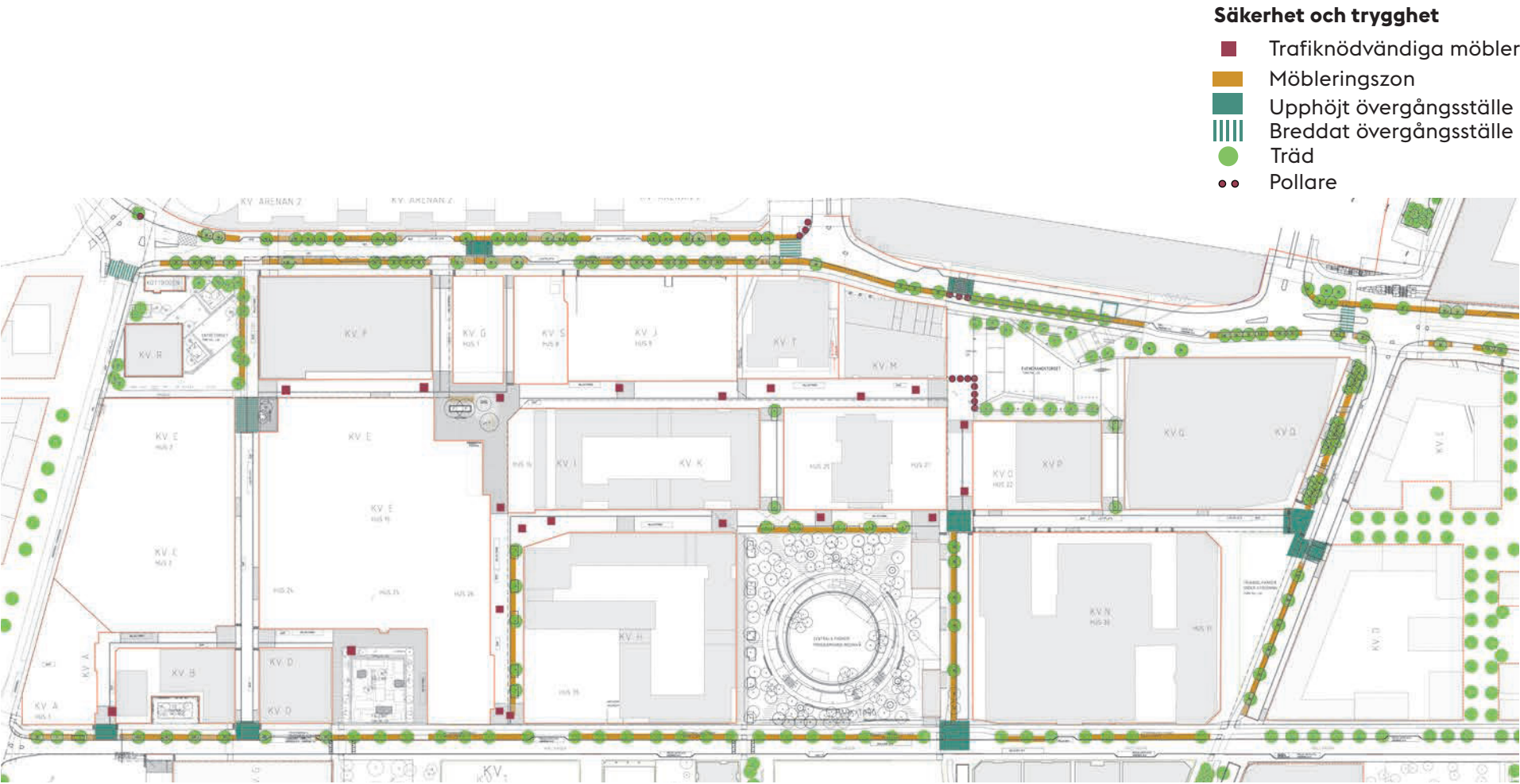
Utformningen av allmän platsmark inom Slakthusområdet måste fungera både under vardagliga situationer samt vid större evenemang. I närområdet finns flera stora evenemangsarenor som attraherar mycket folk vid vissa tillfällen, exempelvis vid sportevenemang och konserter. Därför har särskild hänsyn tagits till säkerhets- och trygghetsaspekter vid utformningen av Slakthusområdets gator och torg.

Gatorna i närheten till Slakthusområdets tunnelbaneentréer regleras som bilfria gator, gågator eller gångfartsområden, där gående har prioritet och biltrafiken begränsas. Tung men flyttbar möblering placeras längs med gatorna för att bryta körspår, sänka fordonshastighet och skapa trygghetszoner, utan att utgöra ett hinder för stora gångflöden samtidigt som flexibiliteten säkerställs efter olika behov.

Där utrymme finns placeras längre möbleringszoner i form av träd, bänkar och cykelparkering för att tydliggöra avgränsningen mellan gång- och cykelytor och körytor

Där gående behöver korsa större vägar görs detta antingen trafikseparerat genom broar eller på breddade och/eller upphöjda övergångsställen. Flera korsningar utformas också upphöjda för att ytterligare sänka fordonshastighet. Hastigheten i området regleras till gångfart eller 30 km/tim. På Arenavägen regleras hastigheten till 40 km/tim.

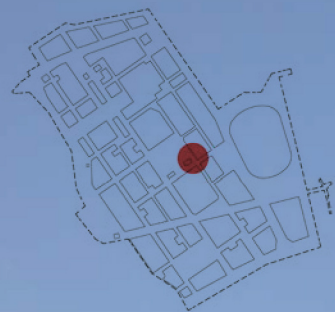
Vid områdets torg och större öppna ytor planeras pollare för att tydliggöra avgränsningen mellan gångytor och körytor och hindra fordon, undantaget räddningstjänst, att köra in på torgen.

GENERELLA PRINCIPER

Säkerhet och trygghet

- Särskild hänsyn har tagits till säkerhets- och trygghetsaspekter vid utformning av gator och torg.
- Tung men flyttbar möblering bryter körspår, sänker fordonshastigheter och skapar trygghetszoner utan att utgöra ett hinder för stora gångflöden.
- Möbleringszoner med träd, bänkar och cykelställ tydliggör avgränsning mellan gång-/cykelytor och körytor där utrymme finns.
- Breddade och/eller upphöjda övergångsställen skapar tryggare miljö för fotgängare.
- Hastigheten regleras till gångfart eller 30 km/tim i större delen av området, endast Arenavägen regleras till 40 km/tim.
- Pollare placeras vid områdets torg och större öppna ytor för att hindra fordon.

Slakthusgatan norrut (visualisering)

Entré till tunnelbanan vid Slakthusgatan och Centrala parken. Gående är i prioritet på gågatan och möbleringen är placerad för att skapa trivsamma gaturum och samtidigt bryta siktlinjer och körspår för fordon vilket skapar en tryggare gata samt hjälper till att sänka hastigheten.

DET SAMMANHÅLLANDE GOLVET

Slakthusområdets gator har historiskt haft ett enkelt industriellt golv, ursprungligen av gatsten och grus för att senare beläggas med asfalt. I vissa lägen fanns smala gångbanor närmast fasad, men hela ytan var körbar, utan nivåskillnader.

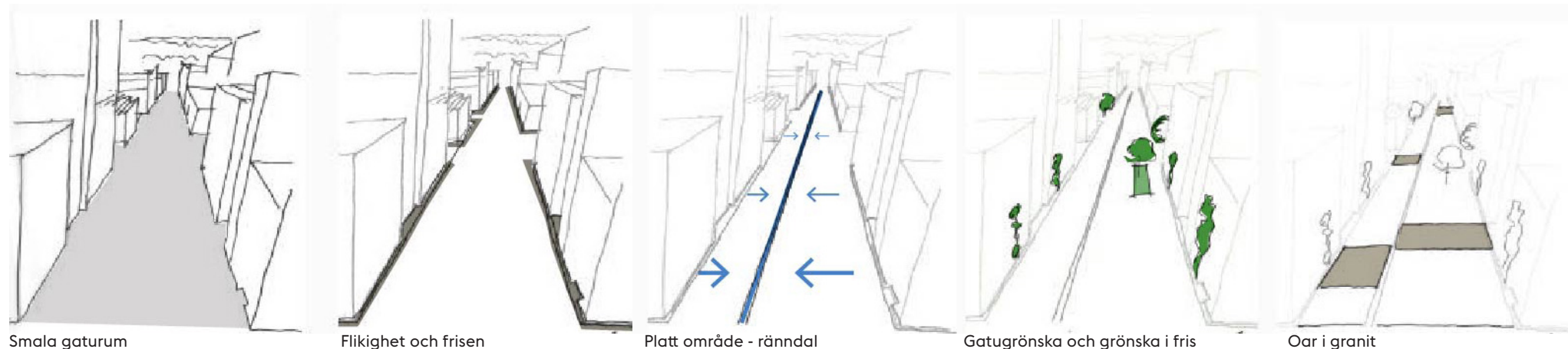
När Slakthusområdet omvandlas till en blandad stadsmiljö är det sammanhållande golvet och gaturummet som går från fasad till fasad ett karaktärsdrag att ta tillvara och vidareutveckla. Det sammanhållande golvet får en enkel utformning som håller ihop gaturummen och bidrar till att ge stadsdelen en tydlig identitet och egen särprägel. Golvet blir en lugn bas, där gående, cyklister och livet på gatan ges stort utrymme. Utformningen ska ge en tydlig signal om att bilen är underordnad och rör sig på de gåendes villkor. Typiskt för området är att markmaterialet på gatorna i de flesta fall ligger i nivå över hela gatans bredd. De lokala huvudgatorna och lågfartsgatorna får kantsten mellan gångbana och körbana för öka tryggheten för gående och cyklister.

Golvet får en flexibel och tålig utformning för att klara olika trafikslag och skiftande aktiviteter. Bakom materialval och gestaltning ligger ambitionen att skapa en stark karaktär för Slakthusområdet, men också att klara tekniska krav på trafikbelastning, vattenavrinning, tillgänglighet, underhåll, kvalitet och ekonomi. Golvets bas är asfalt, till det läggs fris och öar av granit. Frisen ramar in kvarteren och markerar fastighetsgränsen, fickparker i kvarter får fris mot kvartersmark men inte mot gata. Frisen omgärdar inte parker eller

torg, som får egen gestaltning och möter golvet med sitt egna markmaterial. Frisen löper runt alla kvarter inom Slakthusområdet, men håller sig på Slakthusområdets sida av Lindevägen samt avslutas i Enskedevägen och Palmfeltsvägen.

Flikighet i gaturummet

Gatorna bidrar starkt till Slakthusområdets karaktär. Många gator är smala och har en rumslighet präglad av den bebyggelse och verksamhet som finns och har funnits på platsen. Verksamheternas logistikkrav har skapat en struktur med förgårdar, skärmtak och lastkajer som ger karaktär åt dagens gaturum och ger området en egen särprägel. Den flikighet som uppstått tas tillvara när ny bebyggelse läggs till och befintliga byggnader omvandlas. Lastkajer, skärmtak och trappor bevaras där det är möjligt. Ny bebyggelse kan med fördel göras med indrag från gatan för att anknyta till den flikiga karaktären. Särskilt framför högre byggnader kan ett indrag vara en möjlighet som samtidigt skapar mer rymd, luft och ljus i gaturummet. Utstickande lastkajer och skärmtak, indragna entréer, förskjutningar i fasadliv och de små rumsbildningar som fickparkerna utgör, bidrar till gaturummets flikighet.

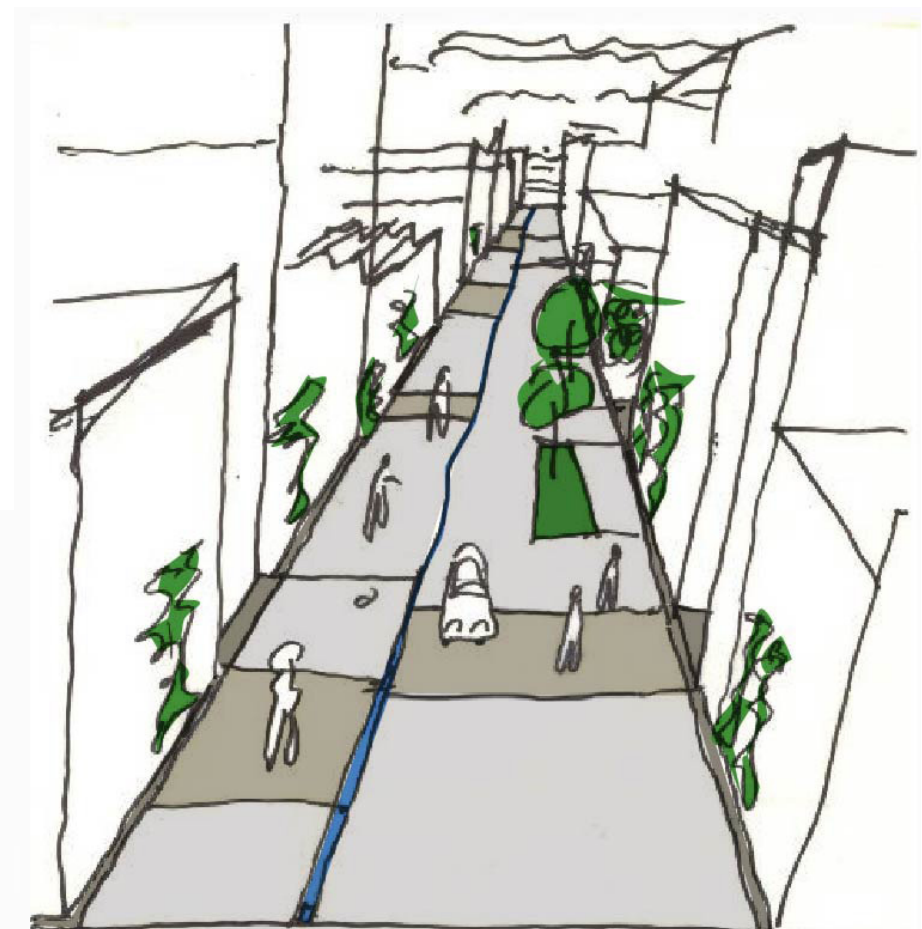
Smala gaturum

Flikighet och frisen

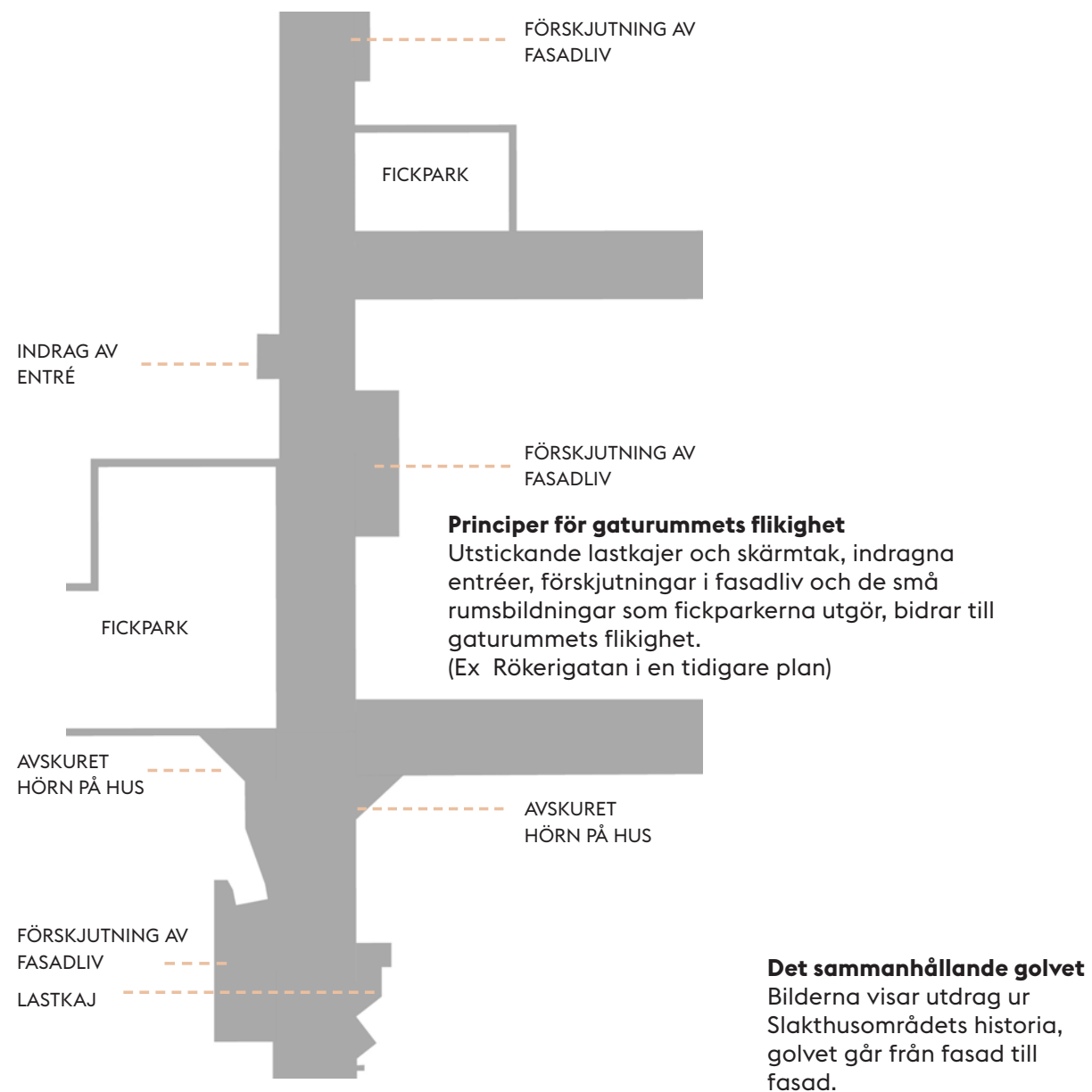
Platt område - rännadal

Gatugrönka och grönka i frisa

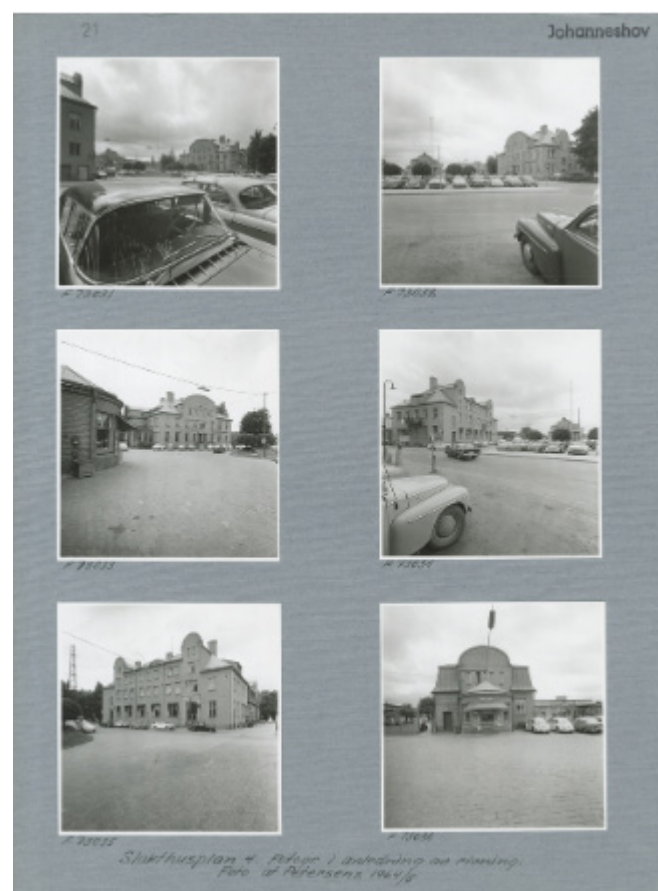
Öar i granit
Omsorg minskad randighet

Trivsamt gaturum, vistelsegata

Det sammanhållande golvet
Bilderna visar utdrag ur Slakthusområdets historia, golvet går från fasad till fasad.

GESTALTNINGSPRINCIPER

Det sammanhållande golvet

- Håller samman området arkitektoniskt.
- Tar tillvara Slakthusområdets industrikaraktär och bevarar känslan av ett sammanhållande, identitetsskapande golv som går från fasad till fasad.
- Har stöd i kulturhistorien. Tar tillvara och förstärker områdets karaktär och gaturummens flikighet. Spara lastkajer, trappor och skärmtak m m där det är möjligt. Ny bebyggelse kan med fördel ha fasadindrag då det är funktionellt motiverande, för att anknyta till den flikiga karaktären och skapa ett sammanhållet uttryck i området.
- Understödjer gatornas funktioner för transport och vistelse. Utformningen ska ge en tydlig signal om att bilen är underordnad de gående.
- Asfalt som basmaterial, fungerar ekonomiskt över tid.

GOLVET Håller samman området arkitektoniskt. Understödjer gatornas funktioner för transport och vistelse. Har stöd i kulturhistorien. Fungerar ekonomiskt över tid.

Asfalt
Asfalt med ljus, stenrik ballast

Öarna och frisen
Öar och fris och av svensk grå granit. Mindre hållar i storlek 160x160 mm. Utförs av en blandning av krysshamrade och flammade hållar med sågade kanter.

De linjära elementen
Gatans linjära element består av kantstenar, 17 cm breda, och avvattningsrännor båda i granit. Ledstråksplattor utförs i granit som del av fris, annars sav bevit betong.

Golvets material

Huvudmaterialet i det sammanhållande golvet är en stenrik asfalt med ljus finkornig ballast. Att den är ljus ska bidra till att mildra effekten av värmeöar samt ge ett ljusare intryck. Finkornigheten bidrar till mindre buller. Asfalten kompletteras med granit: i frisen som markerar kvarteren, i ”öarna” för att skapa variation och i de linjära elementen. Granit är ett klassiskt, beständigt och gediget material som signalerar kvalitet och omsorg vilket ökar vistelsevärdet och trivseln i det asfalterade gaturummet.

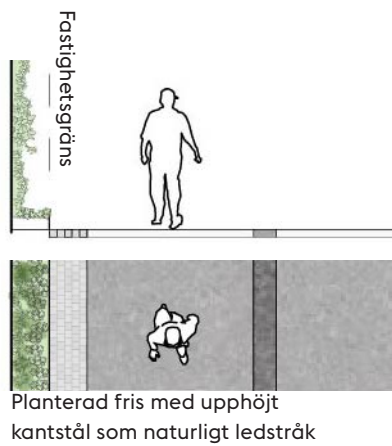
Golvet varierar i olika delar av Slakthusområdet och anpassas efter de olika förutsättningarna. I den gamla delen där gatorna är smala och mycket av den befintliga bebyggelsen sparas är andelen asfalt större. Övriga området får fler granitöar.

Frisen

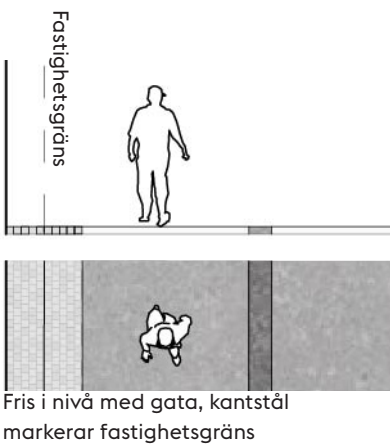
Områdets flikighet lyfts fram genom att rama in kvarteren med en fris av granit och planteringar. Den bildar en övergångszon mellan det offentliga och det privata rummet och kan understödja att gatorna används för vistelse. Frisen får inte bebyggas, men den del som ligger på kvartersmark och följer med in i flikigheter kan möbleras och användas av boende eller verksamheter, för t ex planteringar, sittbänkar eller uteservering och på så sätt skapa liv i gaturummet.

Frisen har en viktig funktion att säkerställa ett grönt gränssnitt mellan gata och byggnad och för att hantera dagvatten på kvartersmark genom att i partier vara planterad. Den hjälper även till att ta upp nivåskillnader vid entréer till befintliga byggnader och underlättar praktiskt och visuellt övergången mellan asfalt och bebyggelse.

Frisen hanterar mötet mellan gata och kvarter och markerar flikigheten. Den följer gatans riktning och hanterar hörnavskärningar. Frisen är som standard 1 meter och uppdelad mellan gatumark (0,5 meter) och kvartersmark (min 0,5 m) där den ofta möter fasad. Vid indrag mindre än två meter följer frisens material med in och möter fasad. I de fall kvartersmarken är djupare än två meter vid indragna fasader kan man välja annat material för hela ytan så länge

Planterad fris med upphöjt kantstål som naturligt ledstråk

Fris i nivå med gata, kantstål markerar fastighetsgräns

1 m lämnas för fris av granit (0,5 + 0,5 m) längs fastighetsgräns. I smala partier eller trånga korsningar kan frisen istället minska på kvartersmark, denna situation uppstår oftast runt befintliga hus och fastigheter. Kring befintliga hus följer frisen fasaderna och bryts mot utstickande trappor, lastkajer eller skärmtak som sticker ut på golvet.

Fastighetsgränsen synliggörs av en stålkant som delar frisen mellan gatumark och kvartersmark. Stålkanten ligger i nivå med omgivande mark förutom vid planteringar. Eventuell kant i fris ska vara minst 6 cm men inte högre än 50 cm. Frisen på gatumark hålls fri från möblering, planteringar eller andra hinder men används i undantagsfall för gatuskyltar och belysning.

Öarna

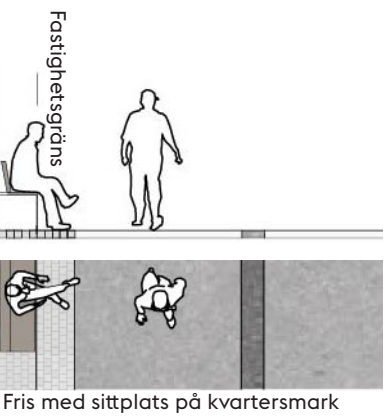
För att skapa variation, markera förändring av gatutyp och för att öka trafiksäkerheten läggs öar av granit till golvet, i vissa delar utgörs öarna av planteringar. Det finns tre typer av öar, de fasta placeringarna, de semifasta samt de fria. Begreppen förklaras på nästa sida. Öarna har en trafikorienterande funktion genom att markera korsningar där olika gatutyper möts, de används även för att lyfta fram arkitekturen, markera viktiga entréer eller för att skapa variation i gaturummet.

De linjära elementen

Kantstenar, avvattningsrännor och sinusplattor i fris utförs i granit och kompletterar golvet, bidrar med kvalitet och omsorg i det övrigt asfalterade gaturummet. Fria ledstråk i trafikskyddade lägen utförs av vita betongplattor.

Förvaltning och förändring

Vid framtida lednings- samt gatuarbeten kommer en lappning och lagning ske av golvets asfalt samt granitöar. Där det är asfalt kommer detta bli som synliga årsringar och bli en del av golvets mönster. Då öarna redan delar in golvet med dess asfalt i delar förstärks mönstret över tid. Öar återläggs med granitstenen på sin plats och blir ett bestående material med lång hållbarhet.

Fris med sittplats på kvartersmark

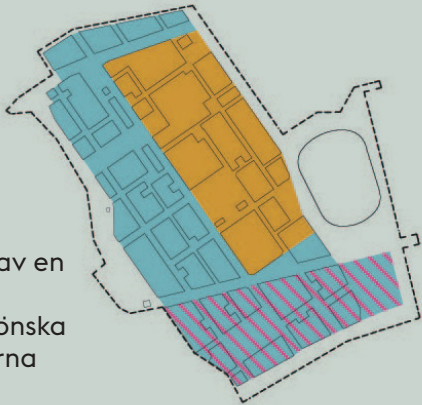
GESTALTNINGSPRINCIPER

Golvet varierar i olika delar av Slakthusområdet

Digital golvet-plan finns att tillgå. Fråga projektledare på SBK.

Den gamla delen (gul); ca en granitö per kvarterslängd plus de fasta öar som finns där olika gatutyper möts.

Framförallt kontor och handelsverksamhet med stora flöden av gående. Befintlig bebyggelse som sparas och bär mycket av områdets historia. Den klarar och mår bra av en "råare", mer avskalad variant av golvet utseende. Mindre mängd granit, mindre grönska i frisen, mindre gatugrönska eftersom gatorna är smala och bebyggelsen låg.

Övriga området; minst 2 granitöar per kvarterslängd plus de fasta öar som finns där olika gatutyper möts. De nord-sydliga långa kvarteren får fler än de kortare öst-västliga gränderna

Norr om Sandhagsgatan (blå); nya bostadskvarter, skolor och förskolor som behöver nyttja gaturummet som sin närmiljö.

Söder om Sandhagsgatan (rosarandigt); I huvudsak ny bebyggelse, med högre byggnader, större kvarter med stor andel bostäder. Området lutar ganska kraftigt så indragna entréer behövs för att hantera tillgänglighet. Området behöver hantera större mängder dagvatten och stora ledningspaket. Gatorna behöver breddas med trädplanteringar för dagvattenhantering samt för att möta husens skala.

Frisen

- Markerar fastighetsgräns och ramar in kvarteren, förmedlar övergången mellan kvarterens privata gårdar och gatornas offentliga miljö.
- Generellt 1 m bred (0,5m kvartersmark och 0,5m på gatumark. Indrag mindre än 2m på kvartersmark beläggs med frisens material.
- Kant av stål utmed kvartersgräns. För planteringsytor uppstickande kant, min 6 cm max 50 cm.
- Lyfter fram flikigheten. Utstickande element vid befintliga hus bryter frisen och sticker ut på golvet.
- Möjliggör grönska mot fasad samt hanterar takdagvatten
- Tar upp nivåskillnader.
- Stenläggningen följer riktningen i gatan och fyller ut hörnavskärningar.

Granitöar

Följande typer av granitöar finns;

Fast placering
- hela gatans bredd: För att öka trafiksäkerheten genom att markera övergångar mellan gatutyper.

Semifast placering
- del av gatans bredd: Understödja gatufunktioner, t ex trädplanteringar, lastkajer eller för att markera viktiga entréer, öppningar i kvarteret eller fickparker.

Fri placering
- del av gatans bredd: Skapar variation i gaturummen och minskar stora ytor av asfalt. Framför allt i bostadstäta kvarter.

Fördelning och placering av granitöar styrs av gatutyp:

Gående i prioritet - gata utan kantsten

Asfalt och granitöar i hela gatans bredd från fris till fris. Öar kan förekomma fris till fris eller fris till linjärt element.

Hantering av grönska

Bilfri gata

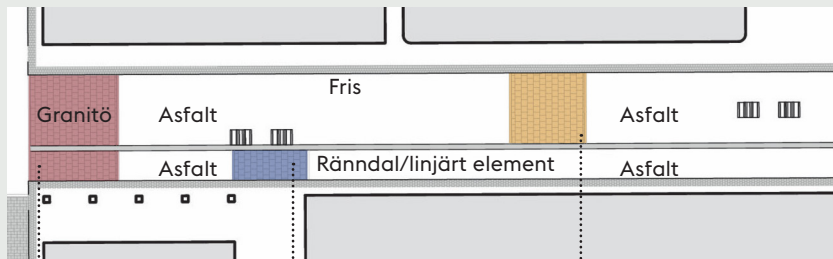
Vegetationsklädda öar (sk gröna öar) med/utan träd eller träd i granitö.

Gågata

Träd i granitö förekommer.

Gångfartsområde

Träd i granitö förekommer.

Fast placering, markerar förändring av gatutyp

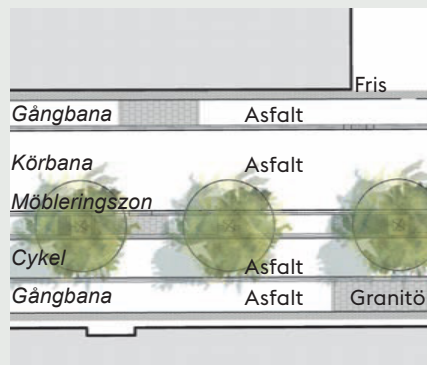
Semifast placering, markerar öppning i kvarter

Fri placering

Gata med kantsten

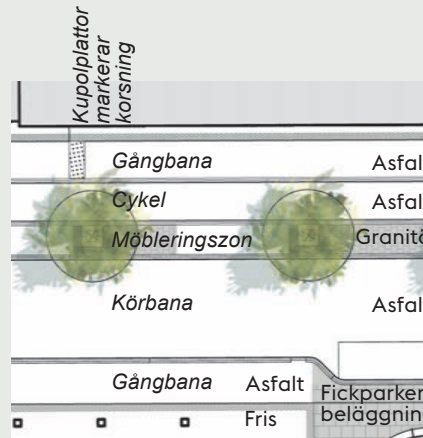
Lågfartsgata

Asfalt i körbana och cykelbana, asfalt och granitöar i gångbana och i ev trädrad/möbleringszon där bredd tillåter.

Lokal huvudgata

Asfalt i körbana, cykelbana och gångbana, asfalt och granitöar i möbleringszon. Trädtrader i granitöar.

GATURUMMETS GRÖNSKA

Ett finmaskigt grönt nätverk

Slakthusområdets industrimiljö innehåller idag sparsamma inslag av grönska. Större träd finns på ett par ställen i gatumiljön men framförallt i ett stycke sparad naturmark som ska bli parken Frötallen i områdets västra del.

När stadsdelen utvecklas byggs en grön struktur. Ambitionen är att skapa ett finmaskigt grönt nätverk med parker, trädplanterade torg och gröna gaturum. Grönskan mjukar upp de hårdgjorda stadsrummen och är viktig för människors välmående, för lokalklimatet, för omhändertagande av dagvatten och för att gynna områdets biologiska mångfald.

Trädplanterade gator

Gatorna har en viktig roll som offentliga rum och det är angeläget att de får en grön karaktär. I de befintliga delarna av området gör begränsade gatubredder och ledningsstråk det svårt att få plats med träd i önskad utsträckning. Där det är möjligt, med hänsyn till gatans mått och funktioner, planteras gatuträd, exempelvis längs Hallvägen, Högrevgsgatan, Styckmästargatan, Boskapsvägen, Livdjursgatan, Arenavägen samt på de nya gatorna söder om Sandhagsgatan. Dessa trädplanterade gator bildar en grön stomme som knyter ihop flera av Slakthusområdets viktigaste parker och platser. Gatuträd är positivt inte bara för ökad trivsel och upplevelsevärde, utan bidrar också till dagvattenhantering och ett gott mikroklimat samt för att dämpa effekten av sol och värmeöar. Detta är extra viktigt i och med att asfalt är det dominerande materialet i det sammanhållande golvet. Träd i större flikigheter, fickparker, parker och på torg blir värdefulla komplement som bidrar med trädvolym i gaturummet.

Gröna promenader

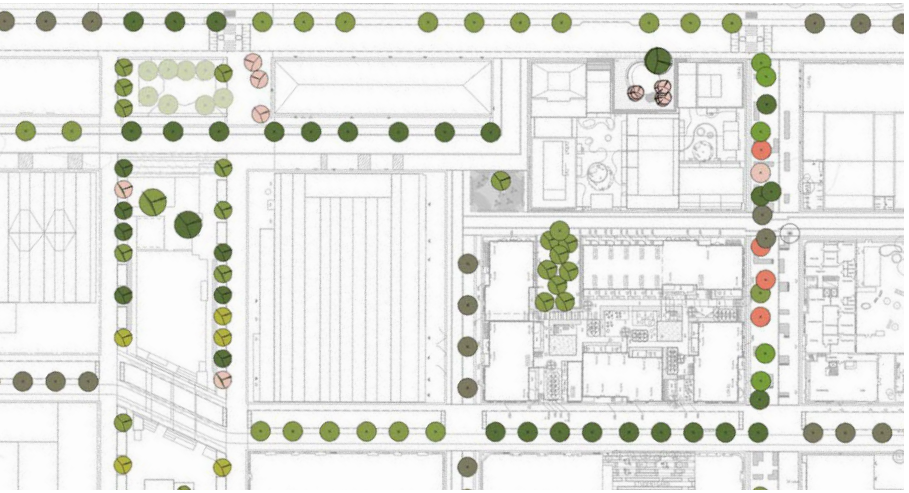
Sandhagsgatan blir ett viktigt grönt promenadstråk och länk mellan Nytorps gårde och Årtaskogen via naturparken Frötallen i området. Vistelsevärdena på Högrevgsgatan förstärks med öar av grönska i gaturummet i form av träd, busk- och perennplanteringar.

Trädkoncept: sammanhållen variation

Det övergripande konceptet för trädval i gaturummet är att varje kvarter har en art i trädraderna. Det arkitektoniska uttrycket i trädraderna hålls samman genom att välja arter med liknande kronform. På Sandhagsgatan görs planteringarna gruppvis. Upplevelsen för respektive kvarter blir sammanhållen, men variationen av trädarter längs gatan och inom stadsdelen ökar den visuella omväxlingen, den biologiska mångfalden och resiliensen i området.

Den gröna frisen

Frisen ger möjlighet att anlägga planteringar utmed fasaden och det är främst här som möjlighet ges att tillföra grönska i de smalaste gaturummen där trädplantering inte ryms. Störst visuell effekt får

Planutsnitt som visar variation i trädval

växtlighet i exponerade lägen – vid entréer, i kvartershörn, vid synliga gavlar och i fickparker. Vid indragna fasader ökar möjligheten att få till generösare planteringsytor. Frisens klätterväxter, buskar, häckar, vårlök och perenner längs gatans väggar blir mycket viktiga gröna bidrag till gatumiljön. Längs fasader i stråk med aktivt stadsliv ska minst 20% av fasadlängden planteras, längs fasader i stråk med grundläggande stadsliv ska minst 40% planteras och i stråk med stilla stadsliv planteras minst 50% av fasadlängden. Planteringsmöjligheterna styrs vidare av bottenvåningarnas utformning – fönstersättning, balkonger, burspråk och skärmtak. Särskilt viktigt blir detta vid befintliga hus, där grönskan måste anpassas efter både befintliga förutsättningar och eventuella nya funktioner. Mobila planteringar i krukor och lådor är viktiga komplement till frisens fasta planteringar.

Grönska på terrasser, gårdar och tak

Alla insatser för att skapa urban grönska och ett grönare gaturum är värdefulla. Det skapar en rikare, mer inbjudande stadsmiljö och ger ett behagligare och mer hälsosamt stadsklimat med jämnare temperaturer och högre luftfuktighet. Den grönska som tillkommer på privat mark – på terrasser, bostadsgårdar och tak har stor betydelse för upplevelsorna av gaturummet när de blir synliga i gatumiljön. Det kan handla om grönska som tittar fram över murar, räcken och genom öppningar i bebyggelsen.

Plantering i frisen, Malmgårdsvägen Södermalm

Fasadgrönska

Planteringar som hanterar dagvatten, Norra Djurgårdsstaden

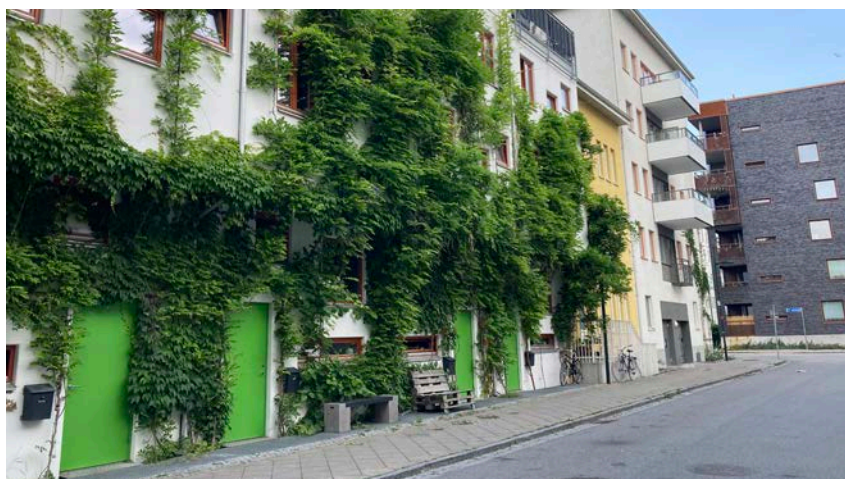
Gårdsgrönska som bidrar till ett grönare gaturum

Initiativ från boende som förstärker upplevelsen av grönare gator.

Jakob Nilsgata, Malmö, grönt gränssnitt mot gatan där ca 20% av högra fasaden är planterad.

Kostergränd, Malmö, grönt gränssnitt mot gatan där ca 40% av högra fasaden är planterad.

Kopparlundsvägen Västerås, grönt gränssnitt mot gatan där ca 50% av vänstra fasaden är planterad.

SLAKTHUSOMRÅDET KVALITETSPROGRAM FÖR OFFENTLIGA RUM

Det gröna gränssnittet

- Min 20% av fasadlängd planteras (Aktivt stadsliv)
- Min 40% av fasadlängd planteras (Grundläggande stadsliv)
- Min 50% av fasadlängd planteras (Stilla stadsliv)
- Trädplanterade gator

Exempel på en planterad fris på Nordenskiöldsgatan, Malmö (100% av fasadlängden är planterad)

Exempel på en planterad fris (100% av fasadlängden är planterad) men som inte uppnår sitt syfte att bidra till ett grönare gaturum. (Google Maps)

GESTALTNINGSPRINCIPER

Gaturummets grönska

- Gatuträd placeras på gator med tillräcklig bredd och där ledningsdraging tillåter. En trädart per kvarter, varje gata kan innehålla tre till fyra arter. En variation av arter är viktig för hållbarhet, stärka ekologiska samband och biologisk mångfald.
- Skira trädsorter med högre ljusinsläpp är en fördel då gatorna är smala.
- Planteringsöar anläggs på bilfria gator som en del av golvet öar där så är möjligt avseende framkomlighet samt ledningsdragingar.
- Planteringsytor utformas för insläpp av dagvatten, antingen med upphöjd stålkant med slitsar alternativt stålkant i nivå med omgivande mark. Planteringsräcken skyddar mot slitage.

Mål för gränssnitt mot kvartersmark

- Grönare gaturum med plantering i frisen. Aktiva gränssnitt planteras i minst 20% av fasadlängden, i öppna gränssnitt minst 40% och stilla gränssnitt minst 50%.
- Kant mot planterad fris minst 6cm och max 50cm hög.
- Möjligt för byggaktör/fastighetsägare att anlägga växtbädd eller fördröjningsmagasin under hela frisens bredd (både gatu- och kvartersmark) för att skapa goda förutsättningar för växter och tillvaratagande av dagvatten.
- Växter bör vara robusta och tåliga samt ge stor effekt i gaturummet. Klätterväxter och buskar ger mycket grönska. Höga perenner, marktäckare och vårlök är uppskattade komplement. Växter kan bidra med blomprakt och främja biologisk mångfald.
- Växtval anpassas till frisens bredd, fönstersättning, lägen för balkonger, skärmtak och burspråk.
- Träd och planteringar på kvartersmark får gärna placeras så att de bidrar till upplevelsen av grönare gaturum.

GATURUMMETS MÖBLER

Möblering

Slakthusområdets gator är smala och kan därför möbleras endast i begränsad omfattning med hänsyn till framkomlighet för trafik, räddnings- och driftfordon. Gatorna med fokus på gående (bilfria gator, gågator och gångfartsområden) har möblering fördelade i gatans mittersta zon för att möjliggöra angöring och samtidigt verka begränsande för bilar. Zonen närmast fasad hålls fri för framkomlighet som gångstråk.

Platsanpassade gatumöbler som samspelar med golvet utformning kan bidra till att stärka områdets identitet och särprägel. Några få robusta grundtyper kan kombineras till olika sittgrupper som placeras på strategiska platser i gaturummet. De förbättrar användbarhet och vistelsevärden i gaturummet, påverkar trafikflöden och dämpar hastigheten. De används framförallt på gågator och gångfartsområden. Mer tillfälliga möbler kan användas som komplement vid tillfälliga evenemang, sommartorg och -gångator eller då andra behov uppstår. I fickparker och i kvartersmarkens friser och flikar lämnas plats för det spontana och unika. Fasta gatumöbler och cykelställ finns i möbleringszoner i trädraderna längs lokala huvudgator samt längs Sandhagsgatan.

Möbler och utrustning från Stockholms möbelprogram

Fasta gatumöbler i möbleringszoner väljs i första hand från Stockholms möbelprogram. Metall i möbler och utrustning får en ljusgrå färg, tex vit-aluminium (RAL 9006) med sitsar i bänkar av oljat trä. Färgen är vald som en blinkning till omgivningen och de historiska byggnaderna med många ljusa ståldetaljer, samtidigt som den fungerar bra ihop med de nya tillskotten. Gatumöblerna är utvalda för att samspela med golvet utformning och lyfta fram områdets industrikaraktär. Plattstålet är genomgående för parksoffa, cykelställ och stamskydd. Trädgallret i segjärn får över tid ett vackert rustikt utseende. Gatumöblerna har armstöd, ryggstöd och plats för rullstol bredvid. Utrustning såsom pollare, cykelpollare, skräpkorgar, trädgaller, stamskydd etc väljs i första hand ur Stockholms möbelprogram.

Exempel på möblerad fris från Köpenhamn.

Uteserveringar vid torg eller platser.

Tillfälligt evenemang på gata i Köpenhamn.

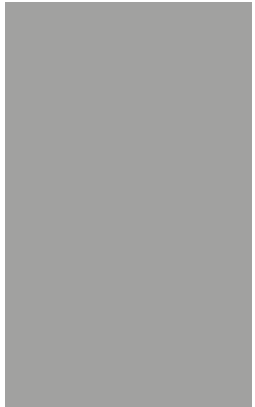
Parksoffa 'April'/Vestre

Cykelställ 'Mipos'/City Miljö Möbler

Cykelpollare 'Urban'/Vestre

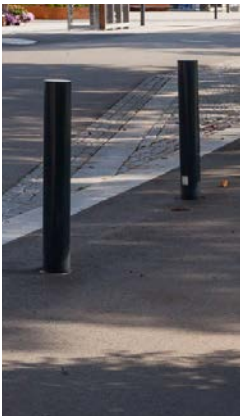
Grå kulör, t ex RAL 9006 Vit-aluminium på möbler och utrustning

Trädgaller 'Cortland'/Nordic Parks

Stamskydd 510108 /JOM

Pollare 'Urban'/Vestre

Skräpkorgar 'BigBelly Solar'/Bigbelly, 'Cox P'/Nordic Parks

Platsanpassade möbler

De platsanpassade möblerna föreslås att utföras i granit med sits och ryggstöd av trä. Möblerna är ritade speciellt för att vara flerfunktionella och stå på gatorna där gående är prioriterade i Slakthusområdet. De är byggda som ett modulsystem där de olika typerna kan sättas ihop i olika kombinationer. De är tunga men flyttbara och tål påkörning, de kan förses med reflexer. De placeras främst på gångfartsområden samt gågator och främjar vistelse och signalerar att fordonstrafikanter befinner sig på en yta för gående, vilket stärker gatutypen. Möbleringen bryter siktlinjer och körspår för fordon och bidrar därmed till att sänka hastigheten. Centrerade möbleringszoner gör att bilister endast kan mötas på vissa platser längs gatan. Att möblerna är flyttbara innebär att dess placering kan justeras över tid, beroende på hur flöden av människor eller trafikbehov utvecklar sig.

Drift och underhåll

Gatorna utformas så att de är framkomliga för driftfordon och avfallshantering enligt stadens krav om fritt utrymme på 2,5 meter. Snö plogas till strängar och forslas bort efterhand vid stora snöfall och långvarig kyla. Vissa platser, så som Evenemangstorget, kan fungera som upplag för snö. Möbler placeras så att det fria driftmåttet liksom körspår och angöring säkerställs.

Platsanpassade gatumöbler, tunga flyttbara möbler av betong eller granit, planteringsurna av stål, som dämpar hastigheten på gatorna och samtidigt kan användas för att sitta på. De kan förses med sits av trä samt reflexer för att minska påkörningsrisk.

GESTALTNINGSPRINCIPER

Gaturummets möblering

- Möbler ur Stockholms möbelprogram är basen i områdets möblering, de är utvalda och färgsätts för att samspela med gatukaraktärerna och industrihistorien.
- Platsanpassade möbler skapar karaktär åt gatorna, olika moduler möjliggör ett flexibelt sätt att styra användningen av gatorna. Möblerna är flyttbara och ställs på ytan, vilket möjliggör möblering på gator där det inte ryms fundament med hänsyn till ledningar.
- Korsningar som övergår i gågata eller gångfartsområde markeras med möblering som bjuder in gående men markerar begränsad tillgänglighet för fordonstrafik.
- Bilfria gator kan ges en flexibel möblering som anpassas efter platsens behov.
- På smala gator där trädplantering i gata inte ryms men behovet finns kan planteringskärl förekomma med perenn gatugrönska.
- Fritt driftmått ska vara 2,5m.

GATURUMMETS BELYSNING

Belysningen ska bidra till att hålla samman området arkitektoniskt och utformningen ska ta till vara industrikaraktär och historia med väl valda principer, stolpar och armaturer.

På gator, torg och i parker ljussätts träd och andra rumsskapande element. Särskild hänsyn tas till övergången mellan de storskaliga offentliga platserna och de småskaligare bostadskvarteren.

Slakthusområdet präglas av föränderlighet - i flöden av människor över dygnet och säsonger, i vardagslivet och i anslutning till olika evenemang. Delar av belysningen längs de mest aktiva gatorna förbereds för att kunna förändras med ökad intensitet under vissa tider.

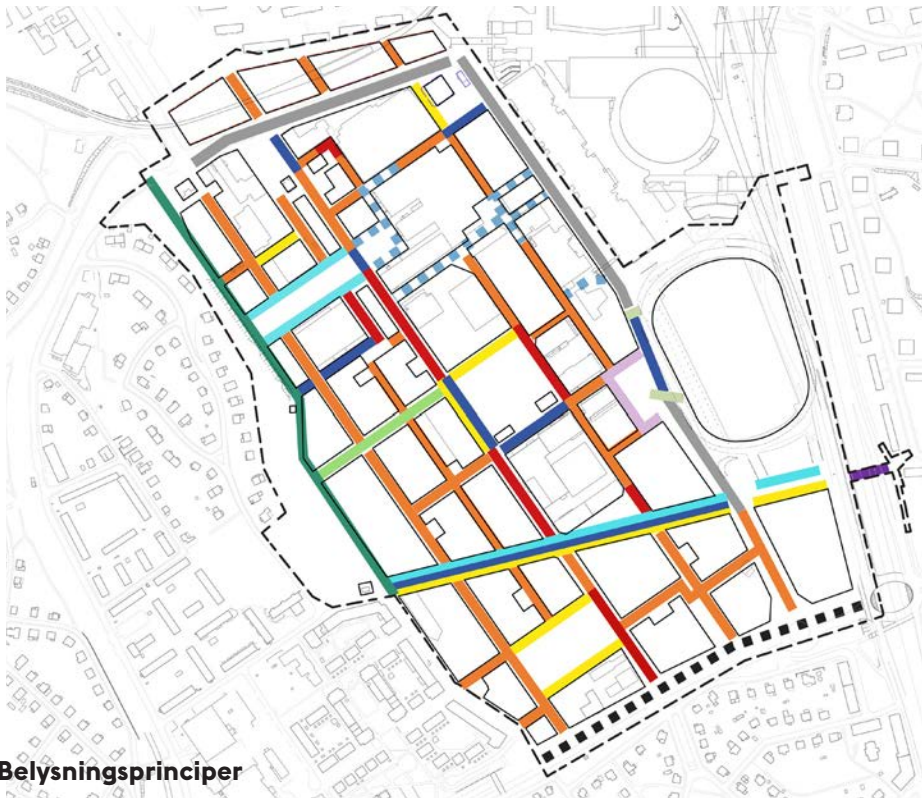
Landmärken såsom skorstenar, torn, och solitära byggnadsmoment kan med fördel ljussättas för att berika gaturummet, orienteringen på natten samt för att stärka identiteten i området. Julbelysning förbereds på större gator, torg och platser. Konst ljussätts eller integreras med ljus.

Linspännbelysning

Över gatorna hänger linspända armaturer, infästa i fasaderna på var sida av gatan. Den linspända belysningen är gaturummets tak, som speglar den allmänna markens sammanhållande golv. Det gemensamma rummet förstärks och antalet stolpar minimeras i de trånga gaturummen. Vid de äldre, ofta låga byggnaderna är det inte möjligt att använda linspänn och här varierar belysningen med stolpar och väggarmaturer.

Hallvägen är lokal huvudgata, med ett gång- och cykelstråk längs gatans östra sida. På delar av gatan fästs linspänn in på stolpar i trädrad på östra sidan. På stolparna finns en lägre arm med belysning in mot gång- och cykelbana.

För att markera torg, gågator eller gränssnitt mellan gata och park kan linspänn monteras i ett avvikande arrangemang med mindre och lättare armaturtyp. Valda delar av linspännanläggning kan dimensioneras för julbelysning, framför allt i delar av området med aktivt stadsliv (se diagram s10) t ex Rökerigatan och Evenemangstorget.

Belysningsprinciper

Orange square	Linspänn fasad till fasad	Cyan square	Parkstolpe 4/5m
Red square	Linspänn fasad till stolpe 8m, med/utan armatur mot GC 4m	Green square	Parkstolpe 4m samt strålkastarstolpe 6m
Blue square	Enkelsidigt montage stolpe m gatubelysning 6/8m med/utan armatur mot GC 4m	Purple square	Ljussatt bro/ljus i räcke
Yellow square	Väggarmatur och/eller strålkastarstolpe 6m	Grey square	Dubbelsidigt montage gatustolpe 6/8 m, med armatur mot GC 4,5 m
Dark green square	Fackverksstolpe 7m med arm	Pink square	Belysnings- och strålkastarstolpar
Light green square	Under bro på GC/körbana	Black dashed line	Enskedevägen nya parkstolpar längs GC, befintliga gatustolpar förses med nya armaturer
		Blue square	Under utredning

Armatur typ Copenhagen från Philips, Signify monteras på linspänn eller stolpe.

Exempel på trångt gaturum med linspänn och sammanhållande golv från fasad till fasad, Amsterdam

LPA från Fox (tv), exempel på armatur att hänga i friare arrangemang över gata/park.

Exempel Hallvägen, linspänn fasad-fasad, sektion 1:200

De gröna promenaderna: Högrevgatan och Sandhagsgatan

De två gatorna Högrevgatan och Sandhagsgatan är viktiga stråk för gående i området och utformas för vistelse.

Högrevgatan är en bilfri gata med parkkaraktär. Träd och möbler ljussätts med strålkastare på 6 m stolpar och 4 m parkstolpar ger allmänljus.

På Sandhagsgatan placeras parkstolpar längs parkstråkets norra sida. Dubbelarmade 6-8 m stolpar placeras i trädraden längs körbanan och parkstråkets södra sida. På fasaderna på Sandhagsgatan södra sida placeras vägghängda gatuarmaturer. På så vis skapas en god belysning får såväl den dubbelriktade gatan som cykelvägen.

Dubbelsidigt montage gatustolpe 6/8 m, med armatur mot GC 4,5 m och väggarmatur. Exempel från Hallvägen, sektion 1:200

Linspänn fasad till stolpe 8m, med/utan armatur mot GC 4m. Exempel från Hallvägen, sektion 1:200

Parkstolpe 4-5m, enkelsidigt montage stolpe m gatubelysning 6-8m och väggarmatur. Exempel från Sandhagsgatan, sektion 1:200

Parkstolpe 4m samt strålkastarstolpe 6m. Exempel från Högrevgatan, sektion 1:200

GESTALTNINGSPRINCIPER

Gaturummets belysning

- God ljuskvalitet med varmvit ljusfärg, 3000 Kelvin, och god egenfärgs-återgivning, som lägst CRI 80. Ljuskällor utgörs av LED-teknik med god avbländning och god visuell komfort.
- Bidrar till gestaltningen och stöder orientering. Fokus på trygghet och upplevelsen av en väl omhändertagen utomhusmiljö.
- Armaturer, teknik, styrteknik, stolpar och materiel har god drift- och miljöekonomi.
- Tar tillvara områdets industrikaraktär och förstärker känslan av ett sammanhållande, identitetsskapande gaturum med golv och tak som går från fasad till fasad.
- Linspända armaturer bildar ett enhetligt tak i stora delar av området. Vid äldre och lägre fastigheter varieras och anpassas utformningen med stolpar och väggarmaturer.
- Armatur typ Copenhagen från Philips, Signify ger allmänljus och monteras på linspänn samt på gatustolpar. Körfri höjd under linspännarmatur ska vara minst 6 m, infästningarnas höjd på ca 7-9 m.
- Belysning är styrbar i scener av intensitet
- Valda gator förbereds för julbelysning
- Ljussättning samt eventuell integrering av belysning i konstverk utreds vidare tillsammans med Stockholm konst.

GATURUMMETS TILLGÄNGLIGHET

Tillgänglighet för funktions varierade

Slakthusområdets gator och platser ska utformas för tillgänglighet med avseende på olika funktionsvariationer, exempelvis med ledstråk för synnedsatta och med lutningar och parkering som fungerar för rörelsehindrade. På grund av Slakthusområdets speciella förutsättningar med de trånga gaturummen, kan det ibland vara nödvändigt att göra vissa avsteg och anpassningar eller hitta platsspecifika lösningar.

Norra delen av Slakthusområdet är i huvudsak plant med endast små lutningar, vilket är gynnsamt från tillgänglighetssynpunkt. I södra delen finns dock gator och platser med större lutning, där höjdsättningsfrågan behöver bevakas mer noggrant i den fortsatta processen. Tillgängligheten till entréer kommer att behöva lösas genom indrag i fasader vid nybyggnation. Dessa indrag kan utformas så att de anknyter till områdets historiska flikighet även i delarna med i huvudsak ny bebyggelse.

Angöring

Enligt stadens riktlinjer ska tillgänglig angöring samt parkering med handikapptillstånd kunna ske inom tio meter från entré. Där det inte kan ordnas gäller Plan- och bygglagens krav, 25 meter från entré. Områdets princip med gemensamma garage/mobilitetshus innebär att avståndet från bostaden ofta överstiger båda dessa avstånd. Parkering kan då ordnas på gautmark efter särskild ansökan.

Vid utformningen av korsningspunkter med biltrafik krävs särskild uppmärksamhet kring tillgänglighet. De lokala huvudgatorna som har mest biltrafik i området är en utmaning. Mittrefuger vid passager över gatan inryms inte alltid till exempel. För att barn och äldre ska klara att korsa gatan behöver särskilt dessa passager vara väl belysta och upphöjda.

Orienterbarhet för synskadade

Längs varje gata ska minst en sida av gatan ha ett orienterande stråk för synnedsatta. I första hand ska dessa ledstråk utgöras av naturliga ledstråk som t ex fasader, murar m m. Där det är planterad fris skapas naturliga ledstråk längs stålkanten som avgränsar planteringen. Stålkanten ska vara minst 6 cm men inte högre än 50 cm. Vid släpp eller indrag av fasaden som är längre än tio meter anläggs sinusplattor i stadens del av frisen för att hjälpa ledning. Fria ledstråk med sinusplattor i gångbana läggs enbart längs gator där en zon skyddad från biltrafik kan åstadkommas t.ex. på gator med där gångbanan avgränsas med uppstickande kantsten eller på bilfria gator.

Tillgänglighet och orientering

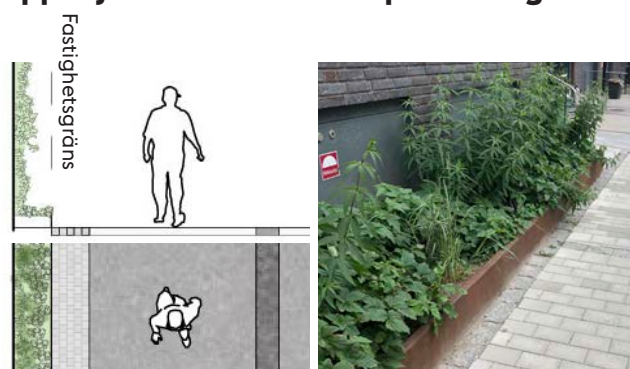
- Naturligt ledstråk i fasader eller fris.
- Friliggande ledstråk med sinusplattor
- Orientering i fris med sinusplattor.
- /// Under utredning

Exempel på gatukorsning

Boskapsvägen (Lokal huvudgata)/Kylhusgatan (Gångfartsområde), den överkörbara kantstenen är en hjälp att orientera sig emot för en synskadad. Öar över hela gatans bredd mellan friserna på Kylhusgatan, markerar att gatutypen byts.

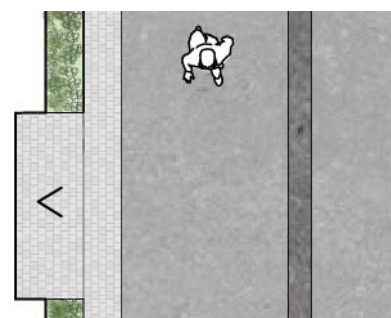
Exempel naturligt ledstråk med upphöjt kantstål i fris vid plantering

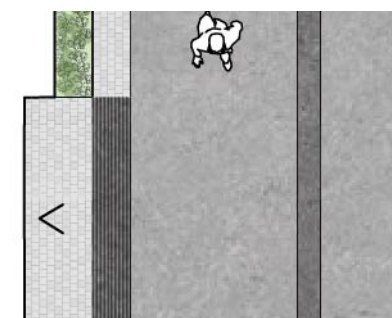
Planterad fris med upphöjt kantstål som naturligt ledstråk

Exempel entréer

I båda exempel redovisas höjdskillnad på fris mot kvartersmark redovisat som plantering.

Vid entréer och släpp längs gatan som är mindre än 10m löper frisen obruten förbi.

Vid entréer och släpp längs gatan som är mer än 10 m läggs sinusplattor i stadens del av frisens bredd (0,5m)

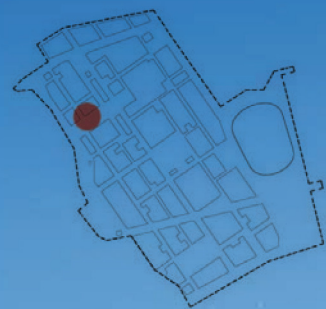
GESTALTNINGSPRINCIPER

Tillgänglighet

- I varje gata ska finnas minst ett orienterande stråk som fungerar för synskadade, ett ledstråk. I första hand ska dessa ledstråk utgöras av naturliga ledstråk, i andra hand anläggs taktila ledstråk. Taktila ledstråk läggs enbart längs gator där en zon skyddad från biltrafik kan åstadkommas, t ex på gator där trädraden avgränsar gång- och biltrafik.
- Tillgänglig angöring ska kunna ske inom tio meter från entré. Parkering med handikapptillstånd ska ordnas inom 10 meter från entré, om behov uppstår. Där det inte kan ordnas gäller Plan- och bygglagens krav, 25 meter från entré.
- Boendeparkering för funktionshindrade ska helst lösas på kvartersmark men kan lösas på gatumark efter särskild ansökan.
- I den södra delen av området förekommer större lutningar och tillgängligheten till entréer ska lösas på kvartersmark genom indrag i fasader. Indrag kan utformas så att de anknyter till områdets flikighet. Entréer placeras så att murar och ramper kan undvikas.

Fållan visualisering.

Denna park löper från bergskärningen mot parken Frötallen in mot den äldre bebyggelsen. I förgrunden en bilfri gata som kan möbleras från omgivande fastigheter eller med tillfälliga evenemang. Parkytan i mitten har en öppen yta för lek och spel. I Fållan ligger en lekplats som blir viktig i området då gårdar och förskolegårdar är relativt små.

4. PARKER OCH TORG

Karaktärsfulla platser med grön karaktär

I samband med att Slakthusområdet utvecklas skapas en ny väv av offentliga rum, där parker, torg och fickparker är viktiga byggstenar. Varje plats får en individuell utformning som anpassas till omgivande bebyggelse och funktioner och som i uttryck samspelar med Slakthusområdets robusta industrikaraktär. Parker, torg och fickparker utformas med markmaterial som särskiljer sig från golvets. Frisen följer med runt all bebyggelse som avgränsning mot kvartersmark och tydliggör gränsen mellan privat och offentligt för fickparkerna. Alla parker och torg blir trädplanterade, de minsta fickparkerna får minst ett träd som tillsammans med andra gröna inslag bidrar till att skapa ett grönare stadsrum och ett behagligt stadsklimat.

Variation i innehåll och utformning

Områdets torg, parker och fickparker ska ges en variation i karaktär, funktioner och program. Tillsammans ska de tillgodose människors behov av rekreation, samvaro och återhämtning i vardagen. Samtidigt ska området fungera för alla de som kommer att arbeta här eller vara på tillfälligt besök vid evenemang. Såväl livliga som rofyllda platser behövs.

Parker, torg och fickparker kommer också fylla en viktig funktion för att stödja områdets ekosystemtjänster. Variationsrika planteringar med blommande arter ger föda för insekter och fåglar. Träd förbättrar klimat, renar luft och vatten och är en del av dagvattensystemet. De ger också trädskugga, evaporativ kyla och bullerreducering. Flera platser hanterar också skyfallsvatten vid större regnmängder.

Platser för alla

I utformningen av de offentliga miljöerna är det särskilt viktigt att uppmärksamma de äldres, barnens och ungdomarnas behov. De rör sig inte så långt i vardagen och är beroende av platser nära bostaden. För äldre är omsorgen om sittplatser, trygga promenadstråk och belysning betydelsefull. För barn och unga är det viktigt att den offentliga miljön främjar rörelsefrihet, nyfikenhet och stödjer möjligheten att leka och utforska stadsdelen på egen hand. Innehåll i och utformning av parker, torg och fickparker har stor betydelse ur ett barnperspektiv.

Belysning

Parkerna och torgen får platsspecifika lösningar som följer platsernas karaktär och utformning. Ljuset ska framhäva och samspela med det övergripande anslaget, gestaltning och funktioner. Belysningen i området förbereds för att kunna vara föränderlig i linje med hur användningen av platserna varierar mellan vardag och större evenemang. Både intensitet och ljusfärg kan varieras beroende på förutsättningar. Valda torg och platser förbereds och dimensioneras för julbelysning, framförallt i området med aktivt stadsliv (se s10). Konst ljussätts eller integreras med ljus.

Parker och torg

- 1. Frötallen** - Naturmark och befintligt skogsparti som utvecklas och förädlas med bibehållen skogskaraktär.
- 2. Fällan** - Den historiska Fällan utvecklas till park för lek och aktiviteter
- 3. Centrala parken** - Samlande plats för hela Slakthusområdet
- 4. Södra parken** - Park med generösa sittplatser samt lek och aktiviteter
- 5. Äppelparken** - Grön oas och mötesplats längs Sandhagsgatan.
- 6. Entréparken** - Grön oas i kvartersstrukturen
- 7. Diagonalen/Sandhagsgatan** - Grön promenad med platser för vistelse
- 8. Slakthusplan** - Historisk entré till området
- 9. Norra entreorget** - Publik plats i mötet mellan gammalt och nytt
- 10. Evenemangstorget** - Öppen och flexibel mötesplats för både vardag och evenemang.
- 11. Svenne Berkas torg** - Grön promenad och länk mellan områden.

Samtliga planer på följande sidor är redovisade i samma skala, 1:800 A3.

I det kommande arbetet med platser och torg, beaktas helheten så att platserna kompletterar varandra i funktioner och program.

GESTALTNINGSPRINCIPER

Parker och torg

- Parker och torg ska vara karaktärsfulla platser med individuell utformning som samspelar med Slakthusområdets industriprägel.
- Platsernas innehåll och karaktär ska komplettera varandra inom området. Barns, ungas och äldres behov och önskemål ska särskilt uppmärksammas.
- Parker, torg och fickparker ska göras så gröna som möjligt. Fickparker ska ha minst ett träd.
- Lokalklimat och strukturens förutsättningar ska tas tillvara, särskilt solbelysta och vindskyddade platser.
- Parker, torg och fickparker utformas för ökad trygghet över dygnet
- Platser ska fungera både till vardags och vid stora evenemang.
- Fickparker blir en tydlig del av det flikiga gaturummet, där varje plats har en tydlig offentlig karaktär. Minst 300 kvadratmeter ska alltid eftersträvas.
- Parker, torg och fickparker utformas med markmaterial som skiljer sig från gatornas golv.
- Belysning samspelar med platsernas gestaltning och gör dessa inbjudande och trygga över dygnet.

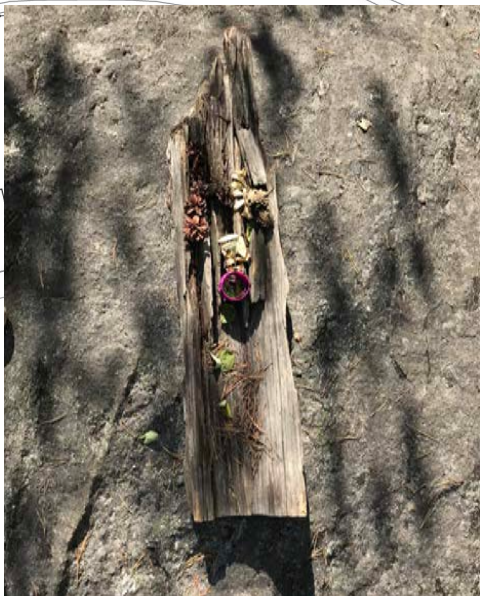
FRÖTALLEN

Naturmark och befintligt skogsparti som utvecklas och förädlas med bibehållen skogskaraktär.

Frötallen är ett befintligt skogsparti och naturmark som används av kringboende och närliggande förskolor. Den utvecklas till en naturpark och förädlas med bibehållen skogskaraktär. Parkens olika karaktärer: lövsaalen, berget och skogen, förstärks och utvecklas. Entréplatser och redan upptrampade stigar förstärks och kopplingar läggs till.

Den har kopplingar mot stadsdelen Enskede Gård i väster och norr och intressanta utsiktsplatser på berget ovan bergskärningen som idag är dolda av höga plank. Parkens uppvuxna höga träd kommer att bli en stor kvalitet och resurs för det nya områdets närrecreation. Här finns plats för lekfunktioner men framförallt är det en plats för grönska. De äldre tallbeståndet är en del av barrskogsambandet mot Årstaskogen via Lindeparken/Årstastråket.

Naturparken Frötallen är idag en hemlig skog som används av de kringboende.

Leken infogas i parken. De naturliga förutsättningarna utnyttjas. Referens Årstabergsparken.

Naturparken omfattar tre delar med olika karaktär:

LÖVSALEN

Ett grönt, högt och omslutande rum för promenad, naturupplevelse, spontan naturlek samt dagvatten- och skyfallshantering. Utan omfattande programmering.

BERGET

Utsikt som förstärks med utsiktsplatser och utsiktstorn, sittplatser med fina sollägen. Trappor som förbinder naturparken Frötallen med Fällan. Sprängkanten utvecklas och lyfts fram med nya funktioner och visningen mot Fällan.

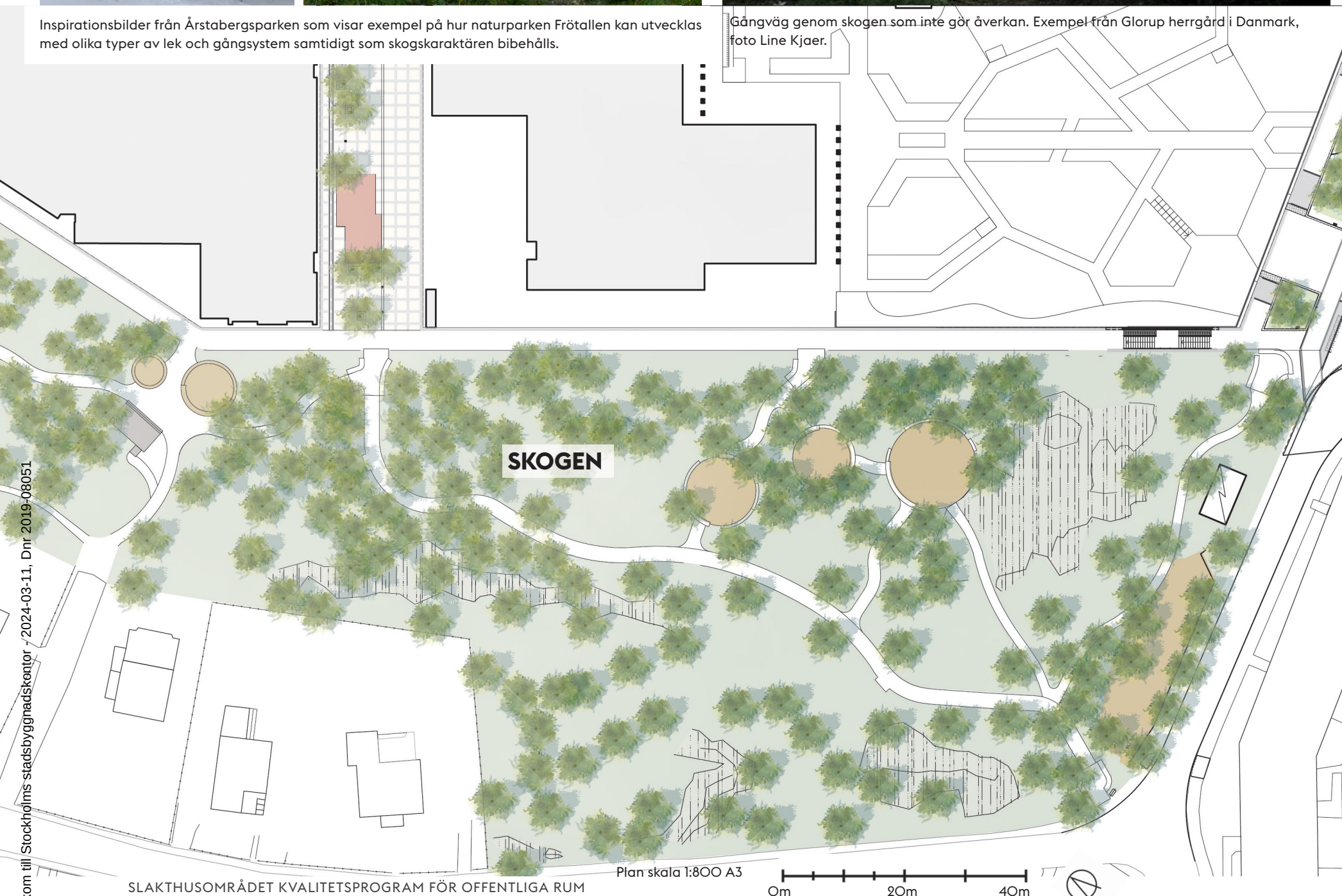
SKOGEN

Lummigt naturrum som erbjuder naturupplevelse, naturlek, naturpedagogik, promenad, lugn och ro. Gym i anslutning till idrottshallen. Särskilda krav på skydd mot slitage med tanke på närheten till skolan.

Inspirationsbilder från Årstabergsparken som visar exempel på hur naturparken Frötallen kan utvecklas med olika typer av lek och gångsystem samtidigt som skogskaraktären bibehålls.

Gångväg genom skogen som inte gör åverkan. Exempel från Glorup herrgård i Danmark, foto Line Kjaer.

Parktyp: Kvarterspark

Vad gör folk här?

- promenerar • vilar/pausar • rastar barnen/leker • hänger • picknickar • hundpromenad • styrketräning • upplever årstidsväxlingar • utsikt

Vem går hit?

- boende
- kompisar och familjer
- förskolor, skolbarn F-9, gymnasieelever
- hundägare

Belysning: Parkstolpar, pollare och enstaka trädbeslyningar. Effektbelysning vid sprängkanten mot Fällan.

Sociotoper

Grön oas, lekplats, naturlek, sitta i solen, rofylldhet, promenader, picknick/solbad, utegym, utsikt

Hårdgjord Grön

Aktiv Lugn

Öppen Sluten

Parkens yta:

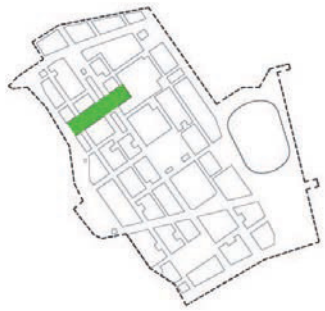
24 100 m², mått mellan 20-85 x 530m

Plats i Stockholm med motsvarande storlek:

Rävsåsen/Årstabergsparken, Högersten/Älvsjö (24 000 m²)

Rosenlundsparken, Södermalm (22 500 m²)

Magaretparken, Enskede (28 000 m²)

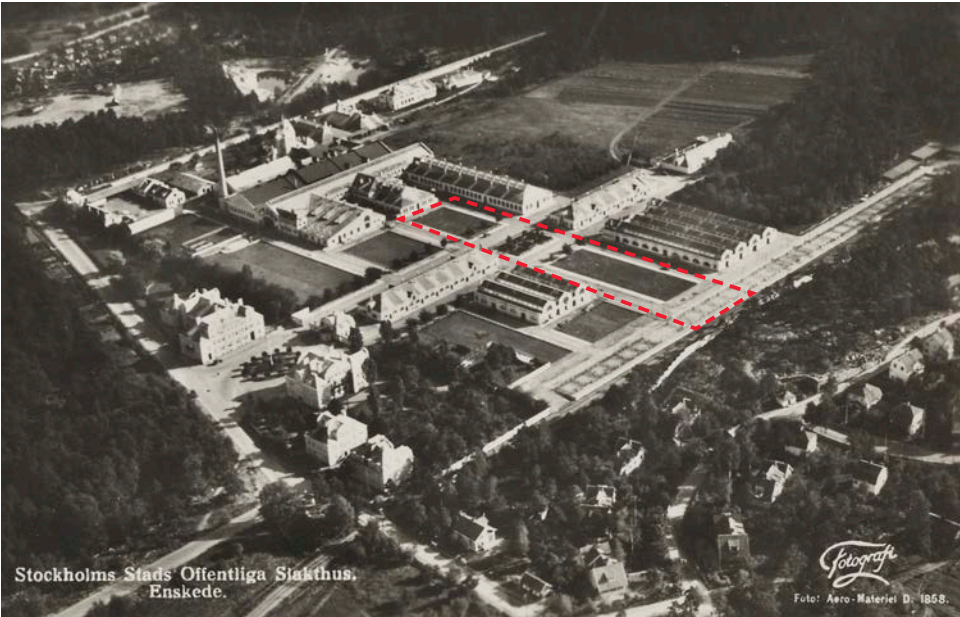
FÅLLAN

Den historiska Fållan utvecklas till park för lek och aktiviteter

Fållan utvecklas som park för rekreation och lek. Den historiska visuella kopplingen mellan bergväggen i väster och den centrala slaktanläggningen i öster återskapas. Kopplingen mellan naturparken Frötallen och Fållan förstärks med trappor och plattformar som också bildar utsiktsplatser över området. Bergväggen bildar fond i parken.

Fållan ska vara en aktiv, social park med tydlig programmering. Parken får en grön karaktär med ram av träd och planteringar samt en gräsyta som kommer att få en viktig funktion för lek och spel. Möjliga ytor för uteserveringar finns längs parkens långsidor mot den befintliga bebyggelsen. Delar av parken är utformad för att klara skyfallshantering vid kraftiga regn. Parken rymmer också ytor som fungerar vid tillfälliga mindre evenemang.

Fållan är en av Slakthusområdets viktigaste historiska platser, namnet kommer av att här fanns inhägnader för djur. Den utgör en axel mellan den tidigare järnvägens station vid bergväggen och slakteribyggnaderna som kan förklara områdets tidigare funktion.

Vykort som visar Slakthusområdet från 1930. Fållan inringad i rött. Den historiska visuella kopplingen mellan bergväggen och slaktanläggningen återskapas.

Fållan sett från öster mot väster. Från Livdjursgatan över lekplatsen mot bergsskärningen i naturparken Frötallen. Fållan är en smal park som består av fyra delar. Vi ser två av dem i denna bild. Fållan söker inspiration i platsens historia som stadens Slakthusområde. Visualisering är från programskede och beskriver parkens övergripande principer och är inte uppdaterad enligt senaste utformningsförslag.

Plan skala 1:800 A3
Om 20m 40m

Inspirationsbilder visar på Fällans karaktär samt gestaltningselement som infogas i gestaltningen

Byggda konstruktioner i parkmiljö

Strukturerande pergola på Bockkranstorget, Västra Eriksberg i Göteborg

Tak med aktiviteter under, Carlsbergområdet i Köpenhamn, Källa: internet

I den historiska delen finns plats för grönska.

Utsiktsplattformar mot bergsskärningen, Källa: internet

Parktyp: Kvarterspark

Vad gör folk här?

- picknickar, fikar och äter mat på uteserveringar
- sitter i solen, pausar, tar en glass • tittar på folkliv • rastar barnen/leker • hänger och klättrar
- spelar boll, åker skridsko, tillfälliga evenemang
- mötesplats

Vem går hit?

- boende • gymnasister, skolbarn och förskolebarn • lunchgäster och fikasugna
- besökare i omgivande byggnader • kompisar och familjer

Belysning: Belysning på fasad, integrerad i pergolan. 6m stolpe med strålkastare. Effektbelysning på bergsskärning, lekplattformar, och rutsch. Belysning i trappor integreras i handledare.

Sociotoper

Grön oas, lekplats, sitta i solen, blomprakt, picknick/solbad, vattenlek, skridskoåkning, evenemang, folkliv, uteservering

Hårdgjord Grön

Aktiv Lugn

Öppen Sluten

Parkens yta:

5800 m², mått 35 x 110/25/37 m

Parkens rymd (yta fram till omgivande fasader inkl gator):
9400 m², mått 45 x 205 m

Plats i Stockholm med motsvarande storlek:

Nytorget, Södermalm, inkl lekplatsen (5500 m²)
Stureparken, Östermalm (6400 m²)
Ellen Keys Park, Östermalm (4900 m²)

CENTRALA PARKEN

Samlande plats för hela Slakthusområdet

Parken i områdets mitt kan bli en samlande, grön plats för hela området. Parken ramas in av bebyggelse med lokaler som vänder sig mot söder och väster. Här finns också plats för stora träd, perennplanteringar och en öppen gräsmatta. Parken ska också hantera skyfallsvatten och är delvis nedsänkt i förhållande till omgivande gator.

En stor del av parken är underbyggd av tunnelbanan. För den planerade tunnelbanestationen finns föreslagna nya entréer mot Slakthusgatan respektive Hallvägen i Centrala parkens södra del.

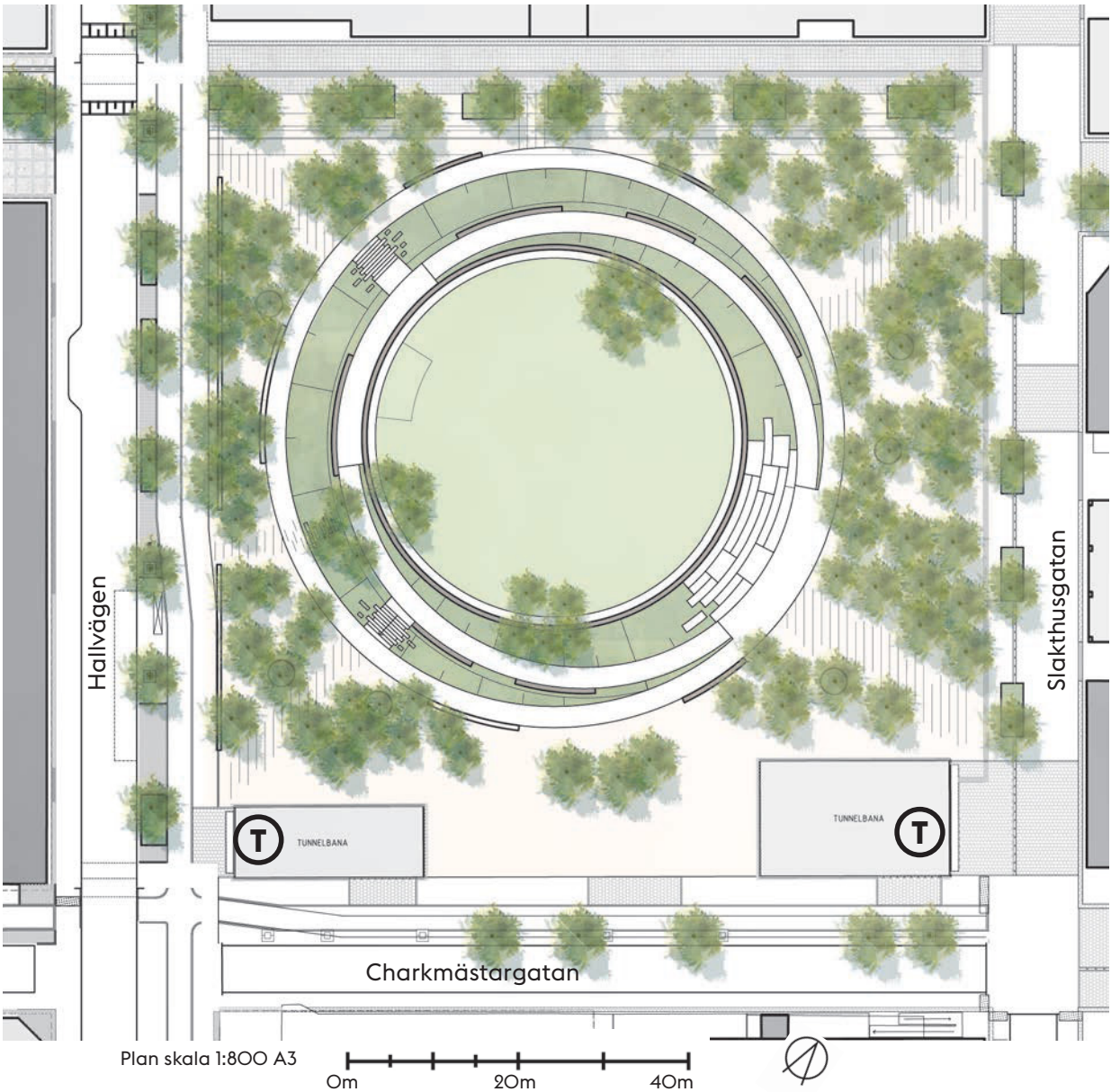
Delar av parken är nedsänkt för att klara skyfallshantering.

Öppen gräsmatta för vistelse, lek eller picknick.

Olika typer av sittplatser

Parktyp: Kvarterspark

Vad gör folk här?

- fikar och äter mat på uteserveringar • sitter i solen, pausar, tar en glass, tar det lugnt efter shopping • central mötesplats
- väntar på tunnelbanan • tittar på folkliv
- leker oprogrammerat • yoga och dans • kvälls- och nattbesökare

Vem går hit?

- boende • lunchgäster och fikasugna • arbetande i området • besökare i omgivande byggnader • evenemangsbesökare • kompisar och familjer

Belysning: Parkstolpar kombinerat med effektskapande ljus som stärker karaktären. Trygghetsaspekten viktigt pga närhet till arenorna.

Sociotoper

Grön oas, folkliv, sitta i solen, rofylldhet, blomprakt, picknick/solbad, evenemang

Hårdgjord **Grön**

Aktiv **Lugn**

Öppen **Sluten**

Parkens yta:
6900 m², mått 90 x 80 m

Parkens rymd (yta fram till omgivande fasader inkl gator):
14 200 m², mått 120 x 120 m

Plats i Stockholm i motsvarande storlek:
Stureparken, Östermalm (6500 m²)
Enkehusparken, Vasastan (6400 m²)
Berzeli park, City (6400 m²)

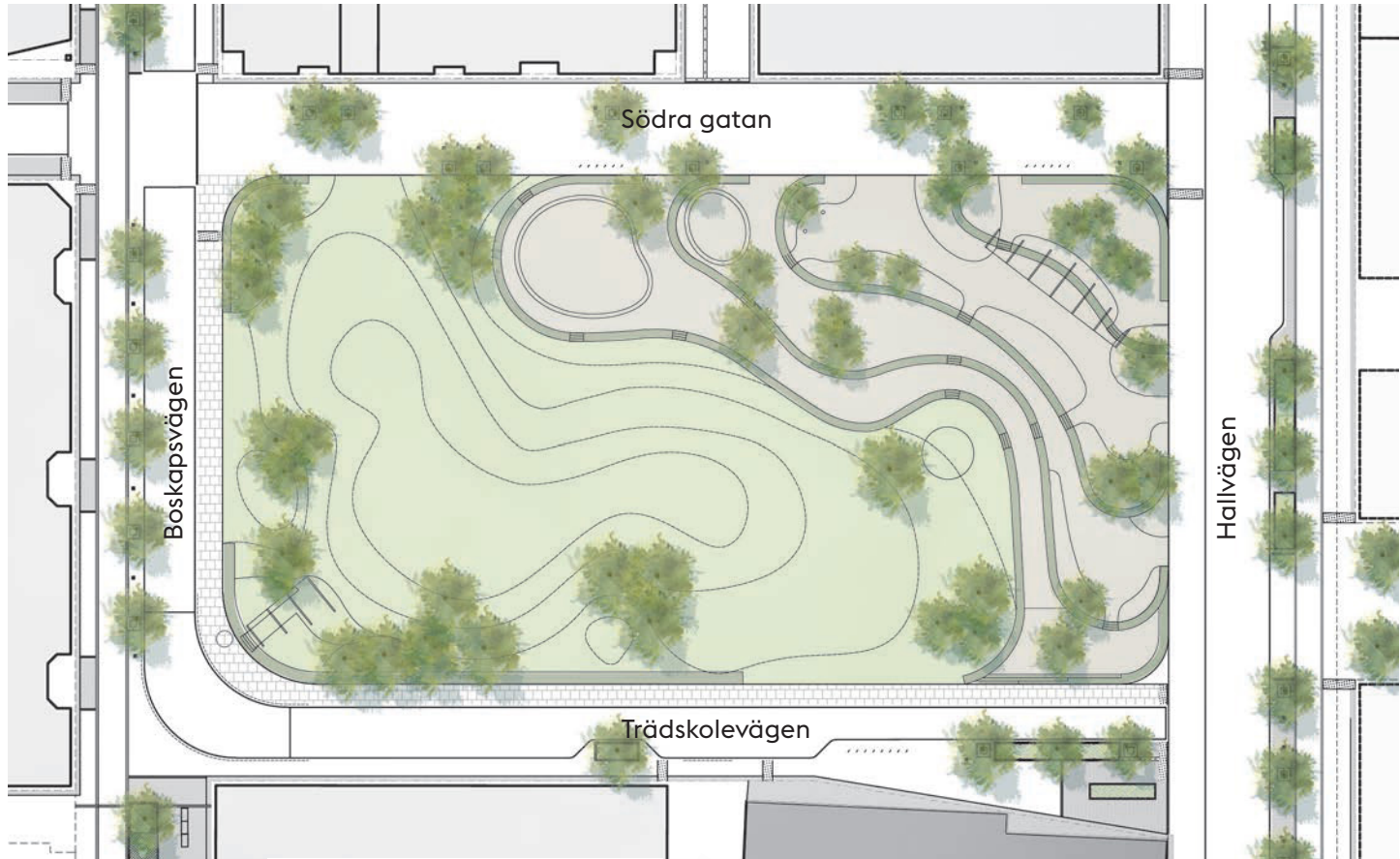
SÖDRA PARKEN

Kvarterspark med lek och aktiviteter

Södra delen av Slakthusområdet har en grön oas i Södra parken. Parken ligger mellan Hallvägen och Boskapsvägen. I parken finns platser för vistelse, lek samt andra aktiviteter. Parkens läge i strukturen ger möjlighet att skapa en lummig plats med gott om sittplatser i både skugga och sol, ensam eller i sällskap. Här kan också en större gräsyta för picknik, lek och aktiviteter rymmas. Parken blir i delar nedsänkt för att hantera skyfall.

Öppna gräsytor, lövskugga och lek

Plan skala 1:800 A3
0m 20m 40m
SLAKTHUSOMRÅDET KVALITETSPROGRAM FÖR OFFENTLIGA KJM

En samlingsplats för boende och besökare

Nedsänkt för att hantera skyfallshantering

Parktyp: Kvarterspark

Vad gör folk här?

- picknickar • sitter i solen, pausar • leker, rastar barnen, pulka • bollek • mötesplats • njuter av blomsterprakt och årstidsväxlingar

Vem går hit?

- boende • lunchare • förskolor • kompisar och familjer

Belysning: Parkstolpar kombinerat med effektskapande ljus som stärker karaktären.

Sociotoper

Grön oas, lekplats, sitta i solen rofylldhet, picknick/solbad

Hårdgjord Grön

Aktiv Lugn

Öppen Sluten

Parkens yta:
6000 m², mått 60 x 100 m

Parkens rymd (yta fram till omgivande fasader inkl gator):
10 500 m², mått 140 x 75 m

Plats i Stockholm med motsvarande storlek:
Nytorget, Södermalm (5500 m²)
Enkehusparken, Vasastan (6400 m²)
Stureparken (6500 m²)

ÄPPELPARKEN

Grön oas och mötesplats längs Sandhagsgatan

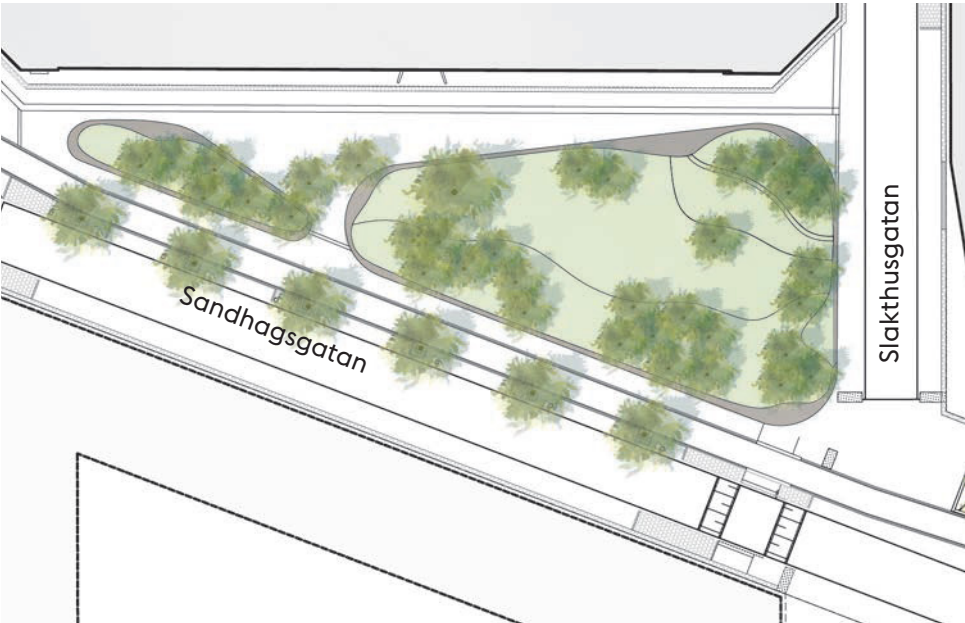
Som en utvidgning av Sandhagsgatans parkstråk, mellan Hallvägen och Slakthusgatan, öppnar sig en triangulär plats med grön karaktär. Stora träd skapar ett grönt rum och generösa hårdgjorda ytor i anslutning till bebyggelsen ger möjlighet till tillfälliga aktiviteter och t ex uteserveringar. Parken bidrar med variation i gaturummet, fungerar som mötesplats och kommer samtidigt vara en viktigt pusselbit i skyfallshanteringen för området. Platsen kommer att delvis vara nedsänkt för att klara vattenmängderna. En plats för boende och besökare att stanna upp vid, sitta i solen och samtidigt njuta av blomsterprakt.

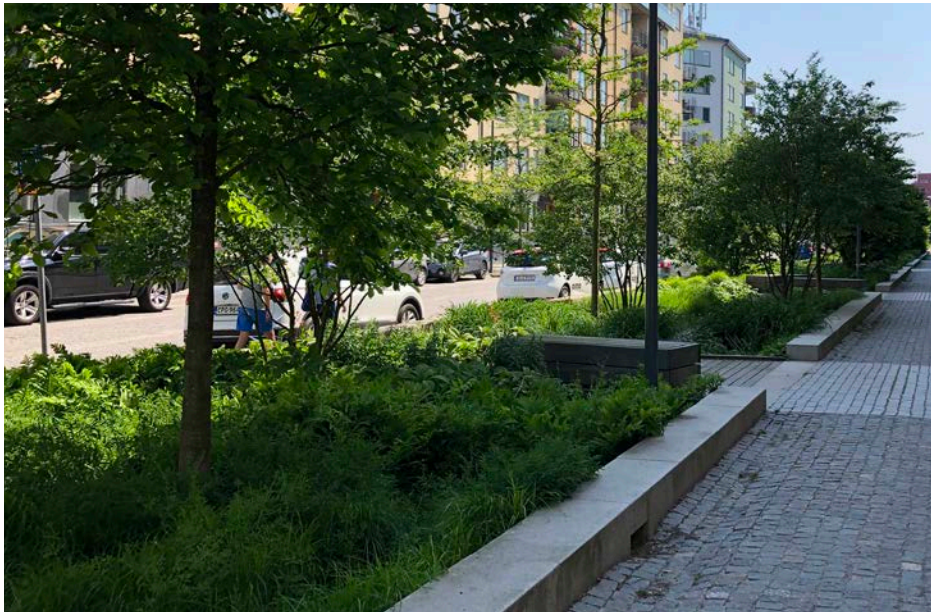
Utserveringar intill trappa och terrassering

Planteringar med blomsterprakt

Plan skala 1:800 A3
0m 20m 40m

En breddning av den gröna promenaden Sandhagsgatan.

Parktyp: Park

Vad gör folk här?

- sitter i solen, pausar
- njuter av blomsterprakt
- årstidsväxlingar
- fikar
- äter

Vem går hit?

- boende
- lunchare
- besökare

Belysning: Parkstolpar

Sociotoper

- Grön oas
- Sitta i solen
- Blomsterprakt

Hårdgjord Grön

Aktiv Lugn

Öppen Sluten

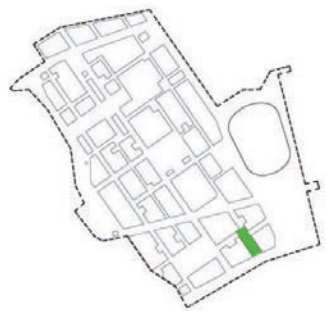
Parkens yta:

1100 m², mått 0-30 x 77 m

Parkens rymd (yta fram till omgivande fasader inkl gator): 4300 m², mått 25-65 x 100 m

Plats i Stockholm med motsvarande storlek:

- Greta garbos torg, Södermalm (1300 m²)
- Nackas hörna, Katarina Bangata, Södermalm (800 m²)
- Tideliustäppan, Södermalm (1000 m²)

ENTRÉPARKEN

Grön oasis i kvartersstrukturen

Slutet av Slakthusgatan breddar sig till en park: Entréparken som sträcker sig fram till Enskedevägen. Parken fungerar som en grön oasis, som mötesplats, för skyfallshantering och som en inbjudande entré emot intilliggande stadsdelar med sitt närliggande övergångsställe över Enskedevägen. Strukturen kommer att ändras men innehåll blir detsamma.

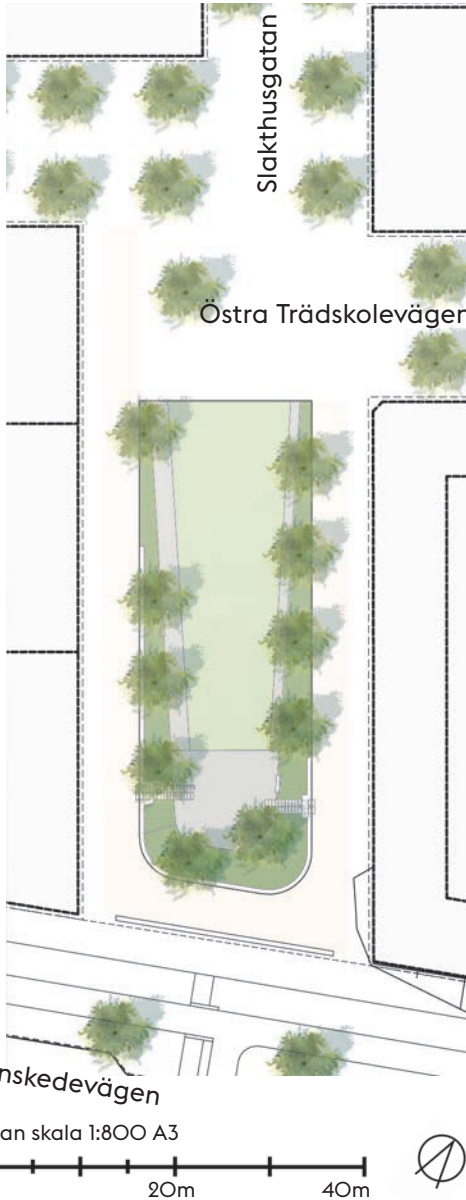

En smal lummig park

Trappor, planteringar och sittgradänger tar upp höjskillnaden som skapas för att klara skyfallshantering.

SLAKTHUSOMRÅDET KVALITETSPROGRAM FÖR OFFENTLIGA RUM

Parktyp: Park

Vad gör folk här?

- sitter i solen, pausar
- Lekinslag för yngre barn

Vem går hit?

- boende

Belysning: Parkstolpar

Sociotoper

Grön oasis
Sitta i solen
Lek

Hårdgjord **Grön**

Aktiv **Lugn**

Öppen **Sluten**

Parkens yta:

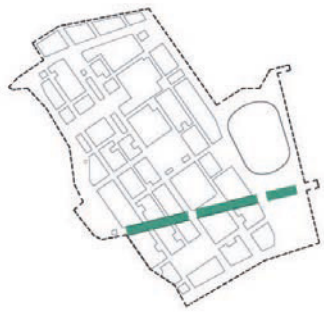
900 m², mått 18 x 50 m

Parkens rymd (yta fram till omgivande fasader

inkl gator): 2500 m², mått 30 x 80 m

Plats i Stockholm med motsvarande storlek:

Monika Zetterlunds park, Vasastan (1000 m²),
Tideliustäppan, Södermalm (1000 m²), Kvarter
Vale, Vasastan (870 m²)

DIAGONALEN/SANDHAGSGATAN

Grön promenad med platser för vistelse.

Diagonalen/Sandhagsgatan är en grön promenad genom området med en zon fredad för grönska och aktiviteter, ett grönt rum i gaturummet. Det finns plats för gatuträd, mindre lek- och aktivitetsytor och uteserveringar. Variation av grönt/hårdgjort är beroende av intilliggande verksamheter.

Diagonalen/Sandhagsgatan är viktig i det större rekreativa sambandet. Den utgör en viktig länk mellan Nytorps gårde via Blåsut och Årstaskogen via Frötallen. Planteringarna hanterar dagvatten och bidrar med ekosystemtjänster.

Plan redovisar Diagonalen/Sandhagsgatan mellan Frötallen och Hallvägen.

Katarina Bangata

Principsektion för Diagonalen/Sandhagsgatan, skala 1:250

Plan skala 1:800 A3
Redovisas mellan Frötallen och Hallvägen
0m 20m 40m

Parktyp: Grön promenad

Vad gör folk här?

- Sitter och står i solen, pausar, hänger
- Besöker uteserveringar
- Leker oprogrammerat
- Tillfällig programmering
- Hundpromenader

Vem går hit?

- Boende
- Lunchare
- Passerande

Belysning: Parkbelysning, Höga stolpar med belysning över körbanan och en arm mot cykelbanan.

Sociotoper

- Sitta i solen
- Promenader
- Uteservering

Hårdgjord Grön

Aktiv Lugn

Öppen Sluten

Parkens yta:

1800 m² (2900 m² inkl Triangelparken),
mått 7 x 400 m

**Parkens rymd (yta fram till omgivande fasader
inkl gator):** 11 000 m², mått 24 x 400 m

Plats i Stockholm i motsvarande storlek:

Katarina Bangata mellan Götgatan och
Södermannagatan (9100 m²), mått 11 x 400 m
plus platsbildningar.

SLAKTHUSPLAN

Historisk entré till området

Slakthusplan är det gamla Slakthusområdets viktigaste entréplats dit anställda och besökare kom. Skylten som markerar den tidigare huvudentrén bevaras. Den stora gång- och cykelsnurren rivs.

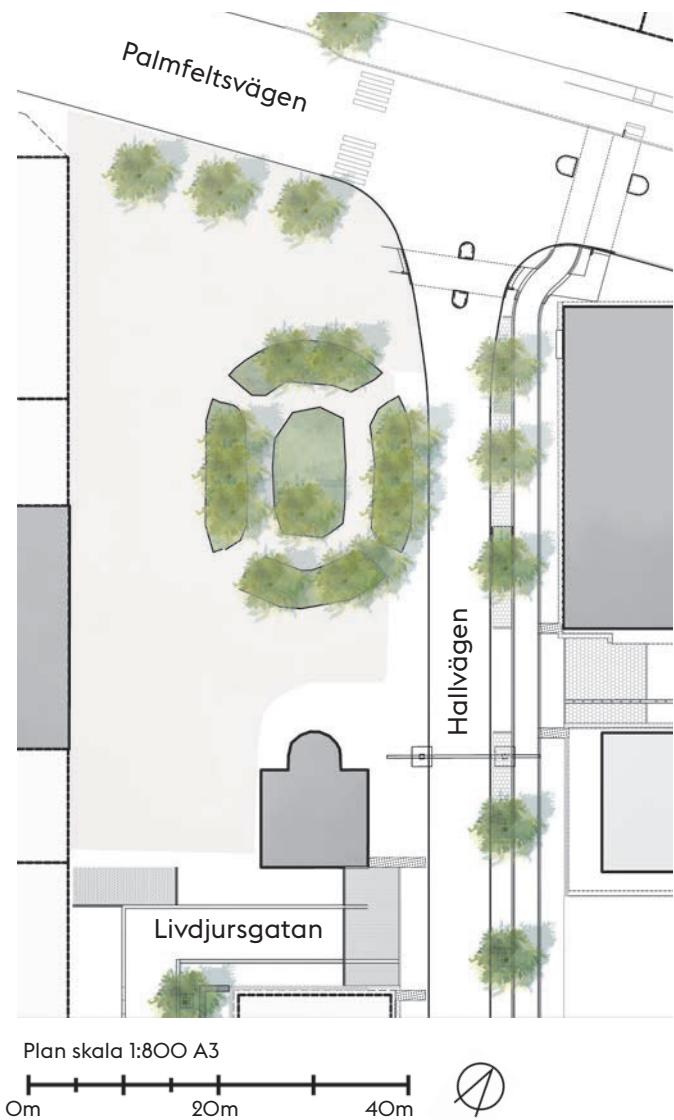
Platsen har en grön central trädgårdsanläggning som rustas upp. Hela platsen utvecklas till ett grönt parktorg, då dagens bilparkering flyttar till mobilitetshus och gång- och cykelrampen rivs. Från Slakthusplan utgår Hallvägen som är områdets huvudaxel. Delar av platsen ska kunna hantera skyfallsvatten.

Slakthusplan idag med sin karakteristiska skylt, bef planteringen syns till höger

Sittplatser att vila eller mötas vid

Parktyp: Kvarterspark

Vad gör folk här?

- Sitter och står i solen, pausar • Passerar
- Mötesplats • Café och uteservering

Vem går hit?

Boende
Lunchare
Passerande

Belysning: Slakthusskylten bevaras. Parkstolpar. Omgivande gator har sin belysning.

Sociotoper

Sitta i solen
Blomprakt
Uteservering

Hårdgjord Grön

Aktiv Lugn

Öppen Sluten

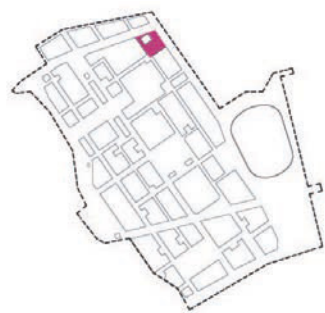
Parkens yta:

2500 m², mått 35 x 75 m

Parkens rymd (yta fram till omgivande fasader inkl gator): 7500 m², mått 70 x 105 m

Plats i Stockholm med motsvarande storlek:

Brunkebergstorg, City (2400 m²)
Axel Landquist park, Södermalm (2700 m²)

NORRA ENTRÉTORGET

Publik plats i mötet mellan gammalt och nytt
Norra Entrétorget ligger i kanten av det gamla Slakthusområdet, men mitt i Söderstaden, vid huvudstråket från Södermalm och Gullmarsplan i punkten där flera stadsdelar möts. Torget är en av områdets viktigaste entréer och den gamla Slakthusboden ramar in torget. Torget hanterar höjdskillnader från omkringliggande gator och är till stora delar underbyggt. Den nya tunnelbanestationen har entréer i direkt anslutning till torget. Torgets markmaterial ska utskilja sig från golvet. Torget kan användas som mötes- och väntplats, för uteserveringar och gärna ha en vattenanläggning, för att filtrera bort buller från Arenavägen och Palmfeltsvägen, och planteras med stora träd.

Lekfullt vatteninslag, Stortorget Gävle

Exempel på runda bänkar från Medborgarplatsen, som rymmer flera sällskap samtidigt.

Trappor och ramper tar upp höjdskillnaden mellan omgivande gator

- Vad gör folk här?**
- Sitter och står i solen, pausar
 - Passerar till och från tunnelbanan mm
 - Mötesplats vid tunnelbanan
 - Besöker evenemang
- Vem går hit?**
- Lunchare
 - Evenemangsbesökare
 - Passerande
 - Besökare till intilliggande handelsområde

Belysning: Karaktärsskapande effektbelysning som samspelar med torgets gestaltning. Omgivande gator har sin belysning.

Sociotoper

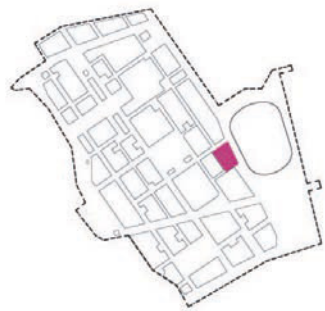
Sitta i solen
Evenemang
Folkliv

- Hårdgjord** **Grön**
- Aktiv** **Lugn**
- Öppen** **Sluten**

Torgets yta:
3000 m², mått 60 - 74 x 55 m

Torgets rymd (yta fram till omgivande fasader inkl gator): 7000 m², mått 85 x 95 m

Plats i Stockholm i motsvarande storlek:
Brunkebergstorg, City (2400 m²)
Droskan, Södermalm (2800 m²)
Karlavägen, Östermalm (söder om Fältöversten mot Karlavägen) (2800 m²)

EVENEMANGSTORGET

Öppen och flexibel mötesplats för både vardag och evenemang.

Torget kopplar ihop Globenområdet med Tele2 Arena och Slakthusområdet och spänner över Arenavägen. Det ska fungera både till fest och vardag, kunna svälja tusentals åskådare vid evenemang utan att vara överstort och ödsligt till vardags. Det måste vara flexibelt och tåla förändringar för olika arrangemang och utgör en del av stadsdelens få torg och större öppna samlingsplatser.

Torget ska även ge plats för den södra trappan som går över Arenavägen från Tele 2 Arena samt visitering vid stora arrangemang.

En del av torget kommer att vara nedsänkt för att klara skyfall. Byggnaderna runt om kommer att ha publika lokaler i bottenvåningen, till exempel får Tele2 Arena uteserveringar i västerläge längs Arenavägen. Charkmästargatan blir ett viktig stråk för fotgängare bland annat genom planerade entréer till tunnelbanan intill Centrala parken. Den planerade Stockholms Konstnärliga Högskola kommer att få sin huvudentré mot torget.

Olika typer av tillfälliga evenemang, loppisar, filmvisning eller konserter.

Trädplanterat torg, exempel Brunkebergstorg.

Vad gör folk här?

- Sitter och står i solen, pausar
- Besöker uteserveringar
- Passerar och stannar ihop med ett evenemang
- Besöker en marknad
- Leker
- Viktig mötesplats
- Tillfälliga evenemang som behöver lite större yta

Vem går hit?

- Lunchare
- Evenemangsbesökare
- Passerande
- Kompisar och familjer
- Ungdomar

Belysning: Strålkastarmaster. Effektbelysning med möjlighet till variation i intensitet och färg.

Sociotoper

Sitta i solen, uteservering, evenemang, folkliv, torghandel, spontana aktiviteter

Hårdgjord Grön

Aktiv Lugn

Öppen Sluten

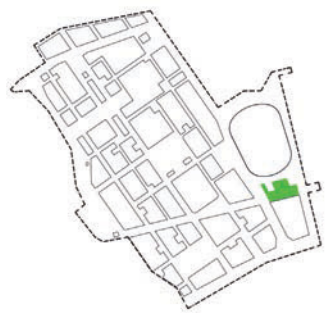
Torget yta:

4300 m², mått 42-57 x 87 m

Torget yta (yta fram till omgivande fasader inkl gator): 6000 m², mått 63-77 x 87 m

Plats i Stockholm i motsvarande storlek:

Odenplan (4800 m²)

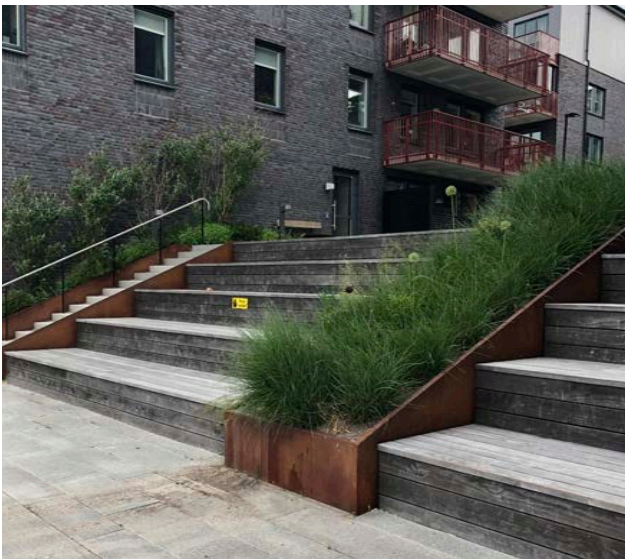
SVENNE BERKAS TORG

Grön promenad och länk mellan områden

Svenne Berkas torg med trapporna mot Arenavägen blir en fortsättning på Sandhagsgatans gröna promenad och en utveckling av dagens torg. Det blir en viktig länk för gående och cyklister med den nya bron över Nynäsvägen i fonden mot Blåsuts T-bana, det regionala cykelstråket samt för att stärka de rekreativa kopplingarna.

Sandhagsgatans gröna promenad fortsätter på Svenne Berka, på bild Katarina Bangata

Trappor, med terrasseringar och planteringar

Trappor tar upp höjdskillnad mellan Arenavägen och torget

Plan skala 1:800 A3
0m 20m 40m

Parktyp: Torg

Vad gör folk här?

- Sitter i solen, pausar • Årstidsväxlingar
- Tillfällig programmering • Hundpromenader

Vem går hit?

- Boende • Lunchare • Besökare

Belysning: Strålkastarstolpar

Sociotoper

Sitta i solen

Hårdgjord Grön

Aktiv Lugn

Öppen Sluten

Torget yta:

3 800 m² (allmän plats), mått 30 x 90 m

Torget rymd (yta fram till omgivande fasader

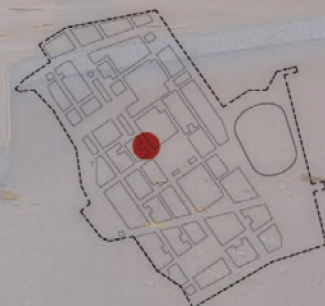
inkl gator): 6 200 m², mått 62 x 90 m

Plats i Stockholm med motsvarande storlek:

Norra Latin skolgård (6 000 m²), Raul
Wallenbergs torg (6 500 m²)

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2024-03-11, Dnr 2019-06051

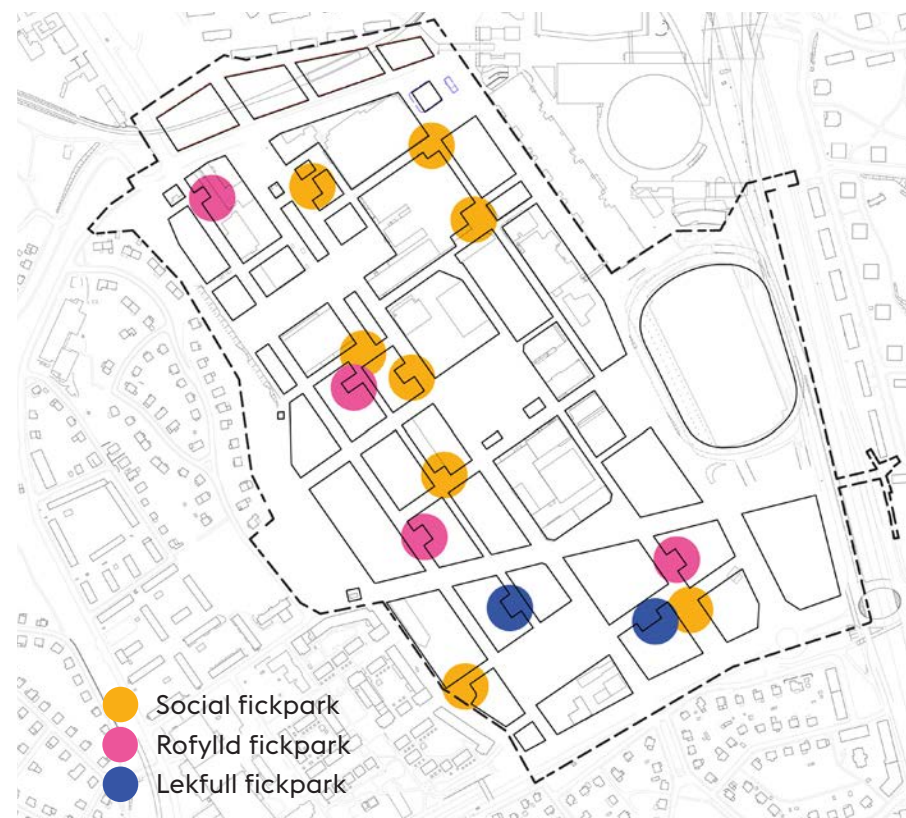
Fickpark vid Hallvägen, visualisering.

Fickparken ligger i ett urbant läge vid Hallvägen. Den omges av lokaler. Den har ett inre rum som skapas av en skyddande soffa. På fasaderna finns klätterväxter som planterats i frisen.

FICKPARKER

Ett viktigt komplement till Slakthusområdets parker och torg är en serie fickparker som ligger insprängda i kvartersstrukturen. De bidrar till att förstärka flikigheten i gaturummet och blir ett komplement till områdets parker för att klara det höga besöksstryck som förväntas. Gemensamt för fickparkerna är att de har en tydligt offentlig karaktär och att de är individuellt utformade för att skapa platsidentitet och orienterbarhet i stadsstrukturen. De är lättillgängliga för boende, verksamma och besökare och fyller en viktig social funktion som platser för möten, rekreation, lek och aktiviteter. De ska också skapa trygghet med belysning och innehåll som gör dem användbara under olika årstider och delar av dygnet. En utgångspunkt är att fickparkerna ska vara minst 300 kvm, även mycket små platser får stor betydelse i den täta stadsstrukturen.

Fickparkerna får platsspecifika belysningslösningar som följer övrig utformning. Ljusets karaktär ska framhäva och samspela med det övergripande anslaget, gestaltning och funktioner samt stödja trygghetsaspekten.

Tre typer av fickparker

Sociala fickparker

Platser för samvaro och mindre evenemang, i intensiva lägen längs stråk med större flöden och i kvartershörn.

Lekfulla fickparker

Inspirerar till lek för stora och små, i lugnare lägen.

Rofyllda fickparker

Erbjuder möjlighet till stillhet och avkoppling i en grön miljö

GESTALTNINGSPRINCIPER

Fickparker

Funktion

- Förstärka stadsdelens flikighet, fördelas jämnt över området och integreras i kvartersstrukturen.
- Skapa andningshål i den täta bebyggelsen
- Stärka det gröna nätverket och bidra till upplevelsen av grönska i gaturummet
- Fylla en viktig social funktion – erbjuda plats för möten, rekreation, lek och upplevelser. Inbjuder till delaktighet och engagemang.
- Vara attraktiva under så stor del av året som möjligt.

Utformning

- Ska vara minst 300 kvm
- Ska ha en tydlig offentlig karaktär, men kan användas för aktiviteter som stadsodling, grillfester och kalas.
- Individuell utformning för att skapa platsidentitet och orienterbarhet i stadsstrukturen. De ska vara fina att se på även när de inte används.
- Förses med markbeläggning som inte är en del av det sammanhållande golvet, frisen markerar gräns mot omgivande kvartersmark.
- Ska innehålla minst ett träd
- Platsskapande belysning som förstärker fickparkens karaktär gör att platsen upplevs trygg i gaturummet.
- Ett gott mikroklimat ska gynnas
- Entréer kopplade till bostäder såsom bostadsentréer, soprum och cykelrum undviks in mot park. Sociala fickparker får ha entré till kafé eller annan publik mindre verksamhet.
- Balkonger får finnas 2 våningar upp inom egen fastighet.

SOCIALA FICKPARKER

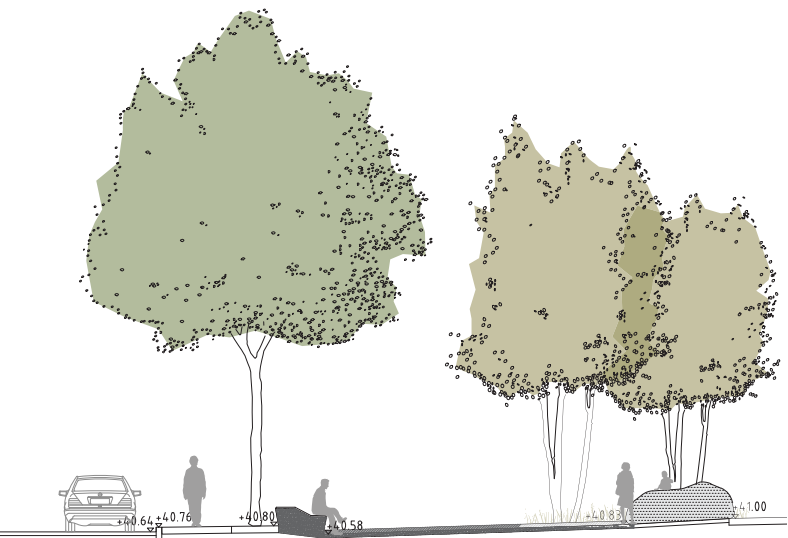
Exempel fickpark

För att skapa ett skyddat parkrum mot gatan föreslås att den centrala ytan blir något nedsänkt och omges av en bänk. Den generösa bänken markerar nivåskillnaden och genom sin form som både bjuder in besökare och avgränsar parken mot gatan. Den centrala ytan i stenmjöl är oprogrammerad för att ge plats för tillfälliga evenemang, boulespel, hoppa hage mm.

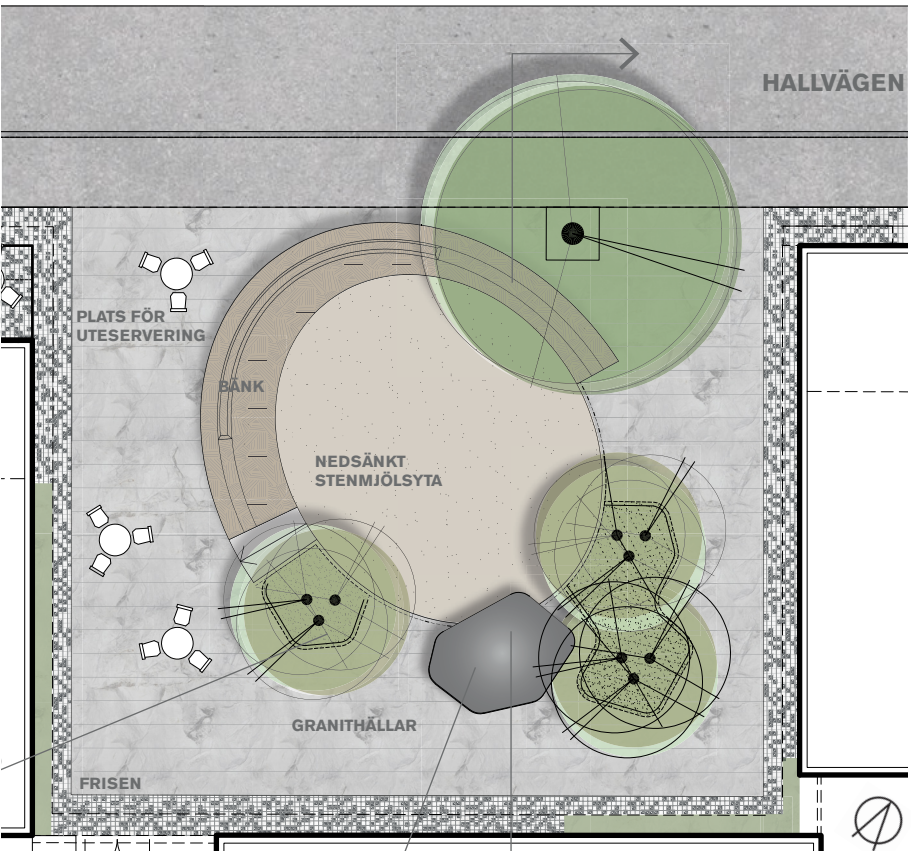
Fickparken ramar in av grönska i frisen. Längs fickparkens norra fasad planeras en stor grön vägg med växter längs vajrar och integrerad belysning. Både grönska i fris och växtvägg blir ett samarbete med byggaktören då de är på kvartersmark. Ett stort skirt träd annonserar parken ut mot gatan, längre in i parkrummet finns flerstammiga träd i planteringsytor med marktäckare. Dagvattnet i fickparken leds till trädens skelettjord.

En målpunkt i parken är en stor sittsten i betong eller terrazzo. Om sittstenen/skulpturen kan försees med värme så ökar användbarheten även under de kallare årstiderna.

Ett frimått om minst 2,5 m hålls mot fasader.

SEKTION SKALA 1:200

PLAN SKALA 1:200

0m 5m 10m

Vad gör folk här?

- Mötesplats • Sitter och står i solen • Besöker tillfälliga evenemang/pop-up • Besöker uteservering

Vem går hit?

- Lunchare • Passerande • Kompisar

Belysning: Enstaka träd ljussätts underifrån. 6 m strålkastarstolpar ger allmän- och accentljus.

Sociotoper

Sitta i solen, uteservering

Hårdgjord Grön

Aktiv Lugn

Öppen Sluten

Fickparkens yta:

340 m², mått 17,5 x 19 m

Plats i Stockholm i motsvarande storlek:

Bollhustäppan, Gamla stan (365 m²)

LEKFULLA FICKPARKER

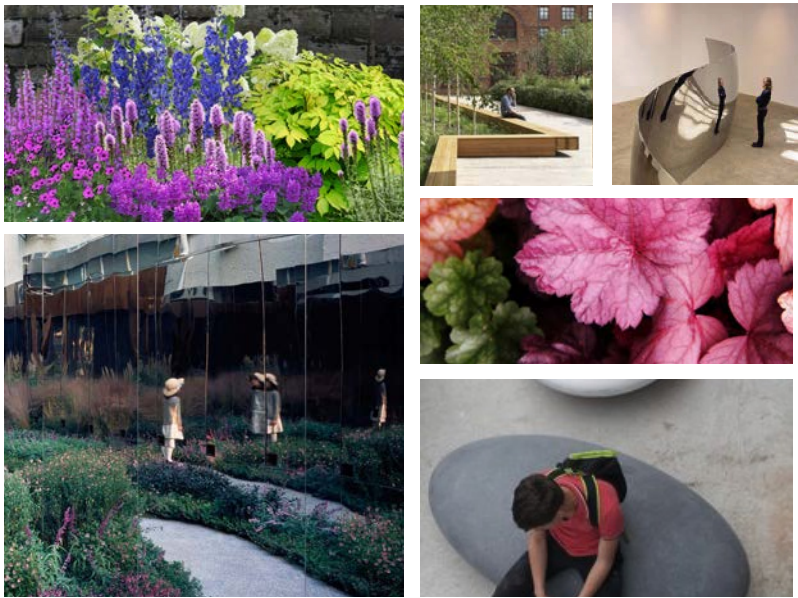
Exempel Fickpark

Fickparken har en lekfull karaktär och ligger något upphöjd från gatan och omgivande fastighet.

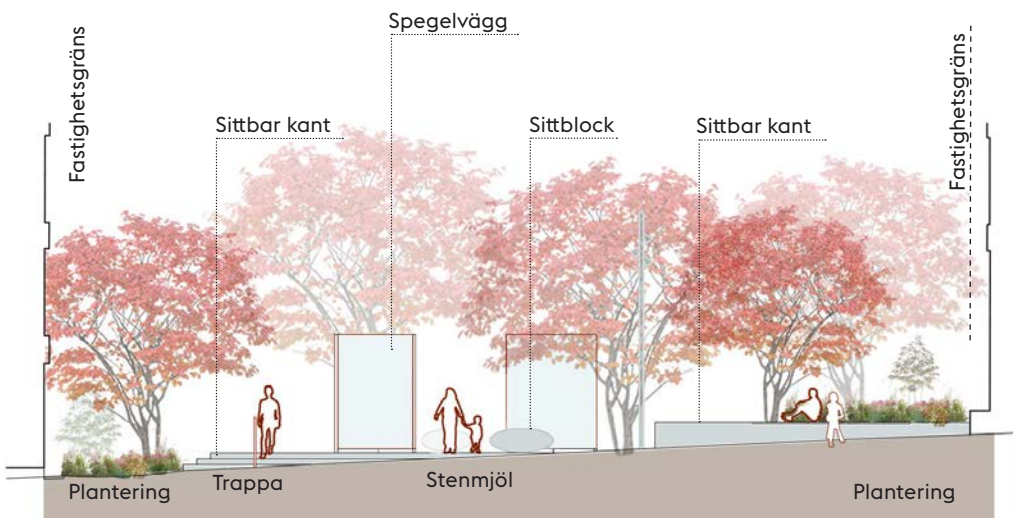
Fickparken ramas in av planteringar avgränsade av en granitkant. Kantens höjd varierar och den utförs delvis i sittbar höjd och trappas ner mot gatan. Den öppna ytan beläggs med stenmjöl. Spegelväggarna placeras centralt i rummet och skapar en varierad rumslighet och lekfulla effekter. Växtmaterialet tar upp temat lekfullhet och varierar i färg och form över året.

Växter med blomning och höstfärger gör att parken tydliggör årstidsvariationerna. Fickparken förses med en effektbelysning fokuserad på vegetationen vilket gör att parken kan nyttjas längre tid på dygnet och samtidigt upplevas tryggare. Sittblocken kan förses med värme (exempelvis genom returvärme från fjärrvärme) vilket gör att parken kan nyttjas över hela året.

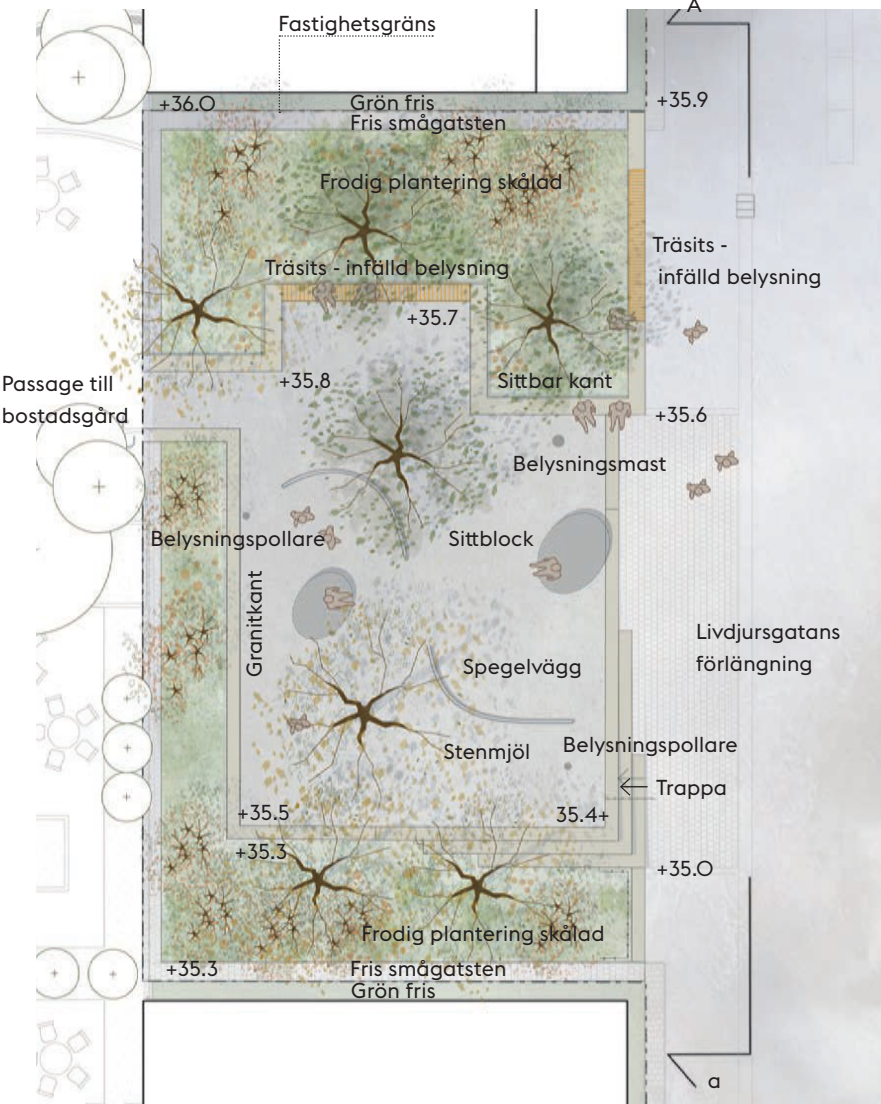
Centralt i parkrummet placeras de två sittblocken. Sittmöjlighet i varierande höjd finns också på den granitkant som omgärdar parken, dels på muren mot plantering och gata och dels i trappan. En mer formell sittyta med armstöd placerade på kanten och utförs i trä med ståldetaljer i färger hämtade från området. Bänkarna förses med effektbelysning. Funktionsbelysningen utförs med mast och pollare i stenmjölsytan.

Spegelväggarna ger effekter som leker med rumsligheter. Växtmaterialet varierar i färg och form.

Sektion A-a Skala 1:200

PLAN SKALA 1:200 0m 5m 10m

Vad gör folk här?

- Sitter och står i solen
- Leker/aktiveras
- Mötesplats

Vem går hit?

- Passerande
- Kompisar och familjer
- Förskolegrupper

Belysning: Effektbelysning som stärker platsens lekfullhet och övergripande gestaltning.

Sociotoper

Sitta i solen, lekplats

Hårdgjord Grön

Aktiv Lugn

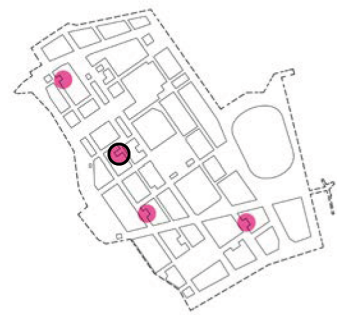
Öppen Sluten

Fickparkens yta

330 m², mått 12 x 28 m

Plats i Stockholm i motsvarande storlek:

Baggensgatan, Gamla stan (484m²)

ROFYLLDA FICKPARKER

Exempel fickpark

Ett utstickande träd samt en yta av granit i gaturummet signalerar fickparkens placering och ger grönska åt gaturummet. Träd tillsammans med vajrar och klätterväxter markerar parkens entré.

De många skira träden tillsammans med klättrväxter som klättrar längs fasaderna bäddar in parken och ger den en grön och frodig karaktär. Träden skapar ett grönt tak och minskar risken för att besökaren ska känna sig iakttagen från omkringliggande fönster. Stenmjölets knaster aktiverar hörselsinnet precis som det stilla vattnet som sakta rinner över vattentrappan i parkens mitt. En doft sprider sig från klätterväxternas blommor kvällstid.

Solen når fickparken mitt på dagen fram till en bit in på eftermiddagen. Mest sol får besökaren i den sydvästliga delen av parken. Enkla flyttbara möbler underlättar för besökaren att flytta runt möblerna efter solens läge liksom att sitta i avskildhet eller tillsammans. Möblerna kan kedjas ihop för att minska risken för stöld. Kvällstid belyses parken av pendelbelysning i parkens framkant samt i bakkant från punktbelysning infäst i pergolan.

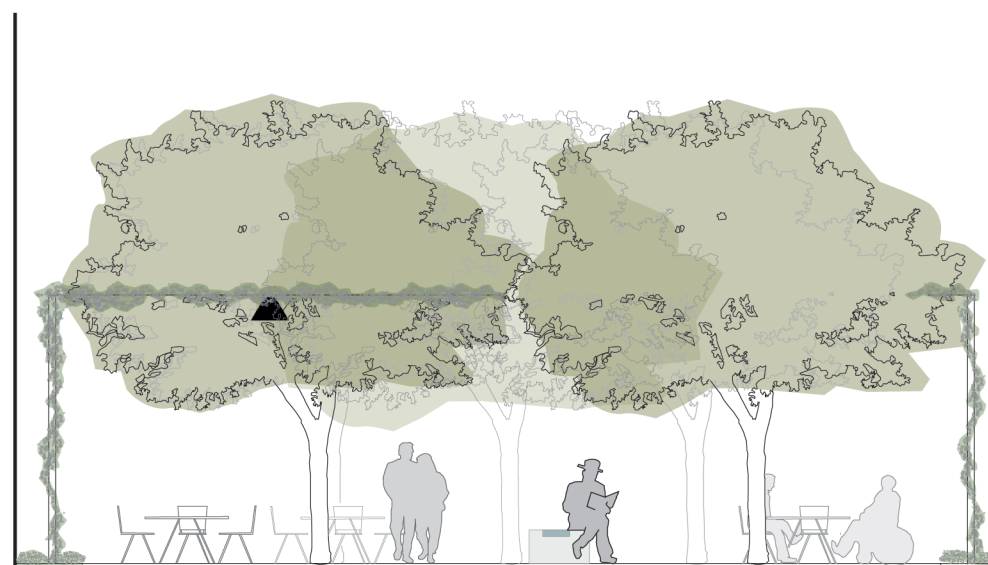
Dagvattnet infiltreras ner till trädens skelettjord.

Rofylld fickpark

SLAKTHUSOMRÅDET KVALITETSPROGRAM FÖR OFFENTLIGA RUM

SEKTION SKALA 1:200

PLAN SKALA 1:200

Vad gör folk här?

• Sitter och står i solen • Pausar • Besöker uteservering • Viktig mötesplats • Vistas i lövskugga

Vem går hit?

• Lunchare • Närboende • Passerande
• Kompisar och familjer
• Ungdomar och pensionärer

Belysning: Pendelbelysning i parkens framkant samt punktbelysning från den inre pergolan.

Sociotoper

Grön oas, Vattenlek (vid en)
Sitta i solen (en del)
Blomprakt
Rofylldhet

Hårdgjord Grön

Aktiv Lugn

Öppen Sluten

Fickparkens yta:

310 m², mått 14 x 22 m

Plats i Stockholm i motsvarande storlek:

Bollhustäppan, Gamla stan (365 m²)

5. HÅLLBARHETSPRINCIPER

En utgångspunkt för omvandlingen av Slakthusområdet är att bevara mycket av den befintliga strukturen, denna är tät och till stora delar hårdgjord. En utmaning för projektet är att utveckla området med tillräckliga grönytor som kan möta rekreationsbehov, hantering av dag- samt skyfallsvatten och klara klimatanpassning. Slakthusområdets historiska struktur rymmer inga större parker och en strategi i planeringen är att sprida ut mindre parker och fickparker i strukturen, få in träd och planteringar där så ryms samt att utforma trivsamma gator för vistelse för att på så sätt kompensera för bristen på större parker och grönområden.

DAGVATTEN OCH SKYFALL

Dagvattenhantering i gata

Dagvatten renas i trädader eller i nedsänkta växtbäddar. Stora delar av Slakthusområdet har små nivåskillnader. Dagvatten tas omhand i brunnar som placeras i lokala lågpunkter eller med jämna avstånd i rinnstråk. Längs rinnstråken placeras en rad med rännalsplattor av granit längs vilka dagvattnet rinner. För att klara avvattningen på ytor med små nivåskillnader och samtidig rening via infiltration krävs korta avstånd mellan brunnar, i undantagsfall med täckta rännor som tar upp fall. Nedsänkta växtbäddar placeras längs gatans låglinjer där dagvattnet får översila på bred front eller via slitsar. För att förlänga livslängden och verka som erosionsskydd förses de med långsgående sandfångs-kar. Ytterligare erosionsskydd behöver ibland utformas vid intagen.

Reningen sker genom fastläggning i filtermaterial och upptag i växter. Transport från den uppsamlade dagvattenbrunnen till filtermaterialet sker antingen med hjälp av fördelningsledning till träd i skelettjord eller genom ytligt utlopp till nedsänkt växtbädd. Dagvattenbrunnar skall alltid ha sandfång innan avledning till filtermaterial.

Där gatorna lutar placeras dämmen ortogonalt i växtbäddarna för att hålla dagvattnet. Dagvattnet blir ett bevattningsmagasin som kapillärt leds mot växternas rötter. Bräddavlopp med slitsad dräneringsbrunn och vid behov ansluten dräneringsledning en bit upp i sektionen säkerställer en god balans mellan vatten och luft.

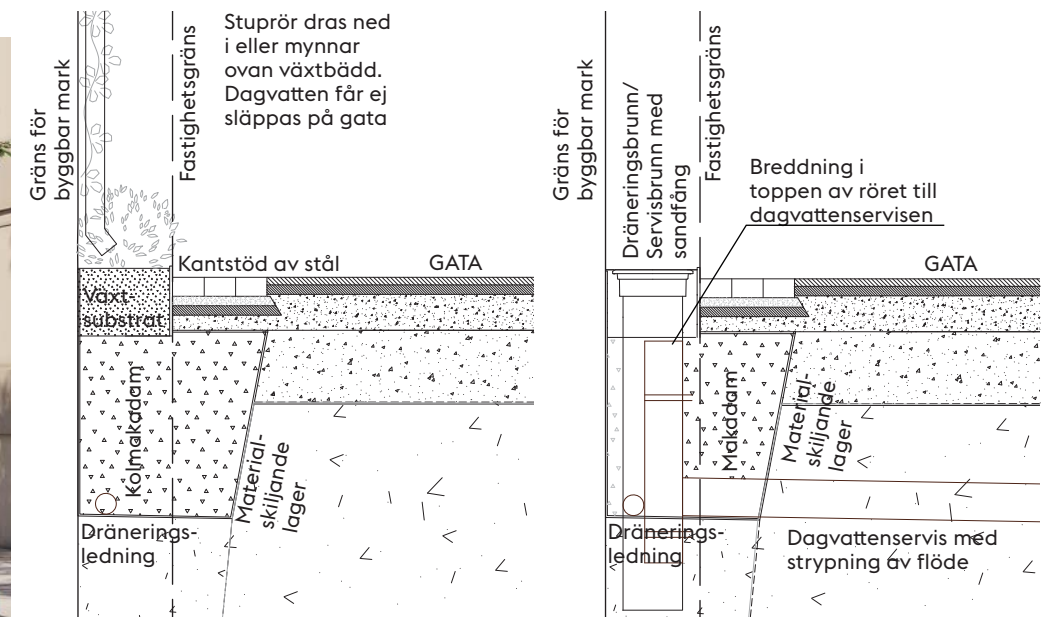
Visualisering regnbäddar i gata, Boskapsvägen DP3

Dagvattenhantering i fickparker

Fickparkerna tar alltid hand om sitt eget dagvatten i skelettjordar/ kolmakadam som ges rejäl utbredning i mer hårdgjorda fickparker eller i öppna växtbäddar i mer planterade fickparker. Fickparkernas hårdgjorda men genomsläppliga ytor är ibland något nedsänkta och kan på så sätt fördröja intensiva regn och därefter infiltrera. Dagvatten leds till planteringarna på bred front som därefter infiltrerar eller via bevattningsbrunnar om de är nedsänkta och via luftningsbrunnar om de inte är nedsänkta. Ytterligare dagvatten kan påföras från den allra närmaste gatumarken via uppsamlade ledning och ett tätt magasin under växtligheten där vattnet kan bevattna växterna kapillärt. Skelettjordsvolymen måste då ökas framförallt nedåt och magasinet måste kunna rensas från sediment.

Oh Boy-huset i Västra hamnen/Malmö, planterad fris med buskar och mindre träd.

Exempel på hur dagvattenhantering i fris kan lösas av byggaktör.

Principsektion (t.v) utkastare befintlig eller ny leds till plantering i fris samt grönska och dagvatten i fris. Principsektion (t.h) med brunn och fördröjningsmagasin. Byggaktör har ansvar för stälkant i gräns, ev kolmakadam/fördröjning under hela frisen inkl dränerande lager mot fasad/ grundmur.

Planterad fris med utkastare, exempel från Sundbyberg

Utkastare till luftningsbrunn i luftigt bärlager alt kolmakadam, princip inritad i bild med fastighetsgräns i blått och brunn i orange.

Nedsänkt växtbädd från PM gestaltning etapp 1 (t.v) och skelettjord under byggnation i Hammarby Sjöstad (t.h).

Dagvattenhantering

- Dagvatten leds till träd i skelettjord/kolmakadam och/eller växtbädd
- Dagvatten i torg leds till nedsänkt plantering och/eller skelettjord/kolmakadam
- Park eller fickpark som tar hand om sitt eget dagvatten, vatten leds till naturmark, nedsänkt plantering och/eller skelettjord

Dagvattenhantering i gatans fris

Fördröjning av dagvatten från kvartersmark löses i frisen samt i olika blå-gröna lösningar så som skelettjord, planteringar och gröna tak.

Planteringsytor i frisen på kvartersmark (0,5 m från fasad) ramas in av en upphöjd stålkant i fastighetsgräns. Utkastare leder ut dagvatten på frisen. Frisen med underliggande skelettjord/kolmakadam renar och fördröjer dagvattnet och förser samtidigt växterna med vatten och markfukt. Växterna borgar för den långsiktiga infiltrationsförmågan. En dräneringsledning samt dränerande lager mot fasad säkrar grunden från stående vatten och en bräddbrunn byggs för eventuellt överskottsvatten. Skelettjorden kan breda ut sig något i gatumarken motsvarande frisens utbredning, 0,5 meter från fastighetsgräns. Viktigt att grunden fuktsäkras.

Befintliga och framtida utkastare kan med fördel ledas ut till plantering i frisen.

Skyfall

Parker med skyfallshantering

1. Frötallen
2. Fällan
3. Centrala parken
4. Södra parken
5. Triangeln
6. Entréparken

Torg med skyfallshantering

7. Evenemangstorget
8. Slakthusplan

Flödesvägar vid skyfall i lila

Skyfallshantering i parker och på torg

Skyfallshanteringen inom Slakthusområdet utformas för att kunna hantera ett klimatanpassat 100-årsregn inom området och att översvämningsrisken inte ökar nedströms/i omgivningen. Gatorna höjdsätts så att en stor del av regnet rinner till parker och torg som planeras i samband med exploateringen. Parkerna och även några torg höjdsätts och utformas för att kunna ta hand om stora mängder skyfallsvatten, och på så sätt kan man minska översvämningsrisken i lågpunkter och intill byggnader inom planområdet.

GESTALTNINGSPRINCIPER

Dagvatten

- Dagvatten på allmän platsmark renas i trädader eller i växtbäddar.
- Gatornas dagvatten leds via bevattningsbrunnar och öppna rännor till trädens skelettjordar och växtbäddar
- Små nivåskillnader inom delar av området innebär tätt med brunnar ca var tionde meter.
- Skelettbäddar anläggs i möjligaste mån under hela frisens bredd (både gatu- och kvartersmark 0,5 m + 0,5 m) för att skapa goda växtförutsättningar och förutsättningar för tillvaratagande av dagvatten från kvartersmark.
- Planteringsytor i frisen med underliggande skelettjord renar och fördröjer dagvatten, stuprör leder dagvatten ner i frisen.

Skyfall

- Gator höjdsätts så att skyfallsvatten kan avledas säkert mot skyfallsytor utan att skada bebyggelse.
- Nedsänkningar i torg och parker samt nedsänkta planteringar i gator fungerar som skyfallsytor.
- Skyfallsmagasin under Evenemangstorget och Södra parken.

EKOSYSTEMTJÄNSTER OCH KLIMAT

Urbana ekosystemtjänster

Ett väl utvecklat system av gröna urbana miljöer bidrar till att skapa hållbara, resilienta och attraktiva städer. Parker, sparade skogsmiljöer, gårdar, gröna tak och andra urbana grönytor levererar många olika ekosystemtjänster. Dessa miljöer samlar upp, renar och fördröjer dagvatten, förbättrar luftkvaliteten, bidrar med att reducera och reglera temperaturen i staden och motverka s.k. urbana värmeöar (urban heat islands). Andra ekosystemtjänster som dessa miljöer bidrar med är stöd för pollinering, biomassa som binder koldioxid, förbättrad folkhälsa då växtlighet minskar stress och upplevelsen av stadens buller samt ger ökad social hållbarhet genom att bidra till attraktiva boende- och vistelsemiljöer.

Många ekosystemtjänster på allmän plats

Med tanke på tätheten i strukturen är det viktigt att de allmänna ytorna klarar att försörja området med en stor mängd ekosystemtjänster. Detta ställer krav på planering och utformning. I arbetet med strukturplan och utformningen av de offentliga rummen har dagvatten och skyfallshantering varit viktiga utgångspunkter. Även temperaturregulering (träd och större grönytor som skuggar och svalkar) och biologisk mångfald (berika med arter, stärka spridning) är viktiga tjänster att säkerställa tillsammans med att utforma miljön så att man kan få ett gynnsamt vindklimat.

Den struktur som byggs nu kommer att bestå. Den ska möta framtidens krav på dagvatten, skyfall och värmeöar. Den ska också klara förändringar i innehåll och användning över tid.

En hållbar stadsstruktur med god parktillgång

Erfarenhetsmässigt skiftar användningen av stadens gator och kvarter över tid. Stadsstrukturen består, men innehållet i form av trafikslag på gatorna och användning av bebyggelsen kan variera. För att vara flexibel och hållbar behöver stadsstrukturen planeras för att klara förändringar. Om Slakthusområdet på sikt utvecklas mot större funktionsblandning (större andel bostäder och mindre

andel kontor) skulle mängden grönyta per boende minska under dagens beräknade nivå på 5,8 kvadratmeter per boende. Stadens egna undersökningar visar att om mängden grönyta är mindre än 10 kvadratmeter per boende blir både slitage och kostnader för underhåll betydligt högre. Det förväntade slitaget måste avspeglas i utformningen av platserna, både gällande lösningar och materialval för att underlätta drift och underhåll. För att skapa en hållbar struktur är det viktigt att parkandelen inte minskar och att insatser görs för att öka parktillgången både inom området där så är möjligt såväl som i närområdet, exempelvis genom förbättringar i Lindeparken.

Klimatavtryck

För att minska klimatavtrycket är materialvalen viktiga att utvärdera. Klimatpåverkan behöver tillsammans med övriga aspekter, som beständighet, tillgänglighet, skönhet och ekonomi, inkluderas i avvägningar inför materialval. Material med låga klimatavtryck prioriteras där det är möjligt. Minimerad användning och minimerat spill av material med stor klimatpåverkan förordas, vidare förordas återanvändning eller återvinning av material. Speciellt mängden betong och stål bör minimeras. För materialval på allmän platsmark används byggvarubedömningen

Mikroklimat

Slakthusområdets struktur med varierad bebyggelse och förhållandevis smala gator har skapat intima gaturum med stora urbana kvaliteter. När området utvecklas tas den småskaliga variationen i gatumiljön tillvara, samtidigt som högre hus läggs till för att skapa önskad täthet och kontrast. För att gatorna ska bli attraktiva offentliga rum där människor vill röra sig och vistas, är det viktigt att de får tillräckligt med sol, himmelsljus och rymd. Var höga byggnader placeras och hur de utformas får stor påverkan på gaturummets kvaliteter. Det blir viktigt med samplanering mellan kvarteren vad gäller hushöjder, indrag och öppningar för att maximera solinfall både på offentlig plats och på gårdar.

Ekosystemtjänster

Reglerande och stödjande ekosystemtjänster

- Skyfallshantering
- Dagvattenhantering
- Trädkugga (temperaturregulering)
- Evaporativ kyla/ stor grönyta (temperaturregulering)
- Artrikedom (biologisk mångfald)
- Gynna fågelliv (biologisk mångfald)
- Spridningsfunktion (biologisk mångfald)
- Pollinering (biologisk mångfald)
- Habitat (biologisk mångfald)
- Vattenrening
- Luftkvalitet
- Bullerreducering

Kulturella ekosystemtjänster

- Hälsa
- Sinnlig upplevelse
- Sociala interaktioner
- Naturpedagogik
- Symbolik och andlighet
- Kulturmiljö

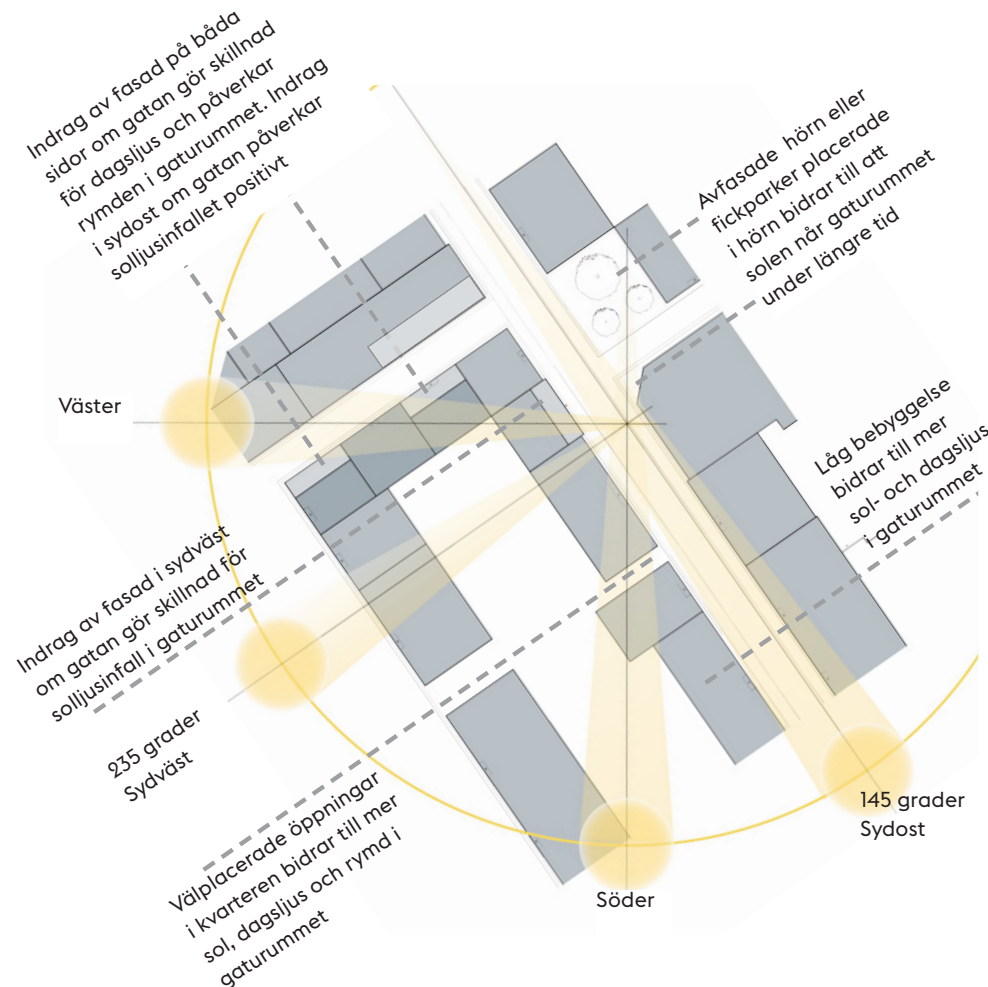

Platser med goda förutsättningar för solljus

- Ljuspunkter där sydöstlig och sydvästlig riktning sammanfaller belyses direkt två gånger om dagen.
- Befintliga byggnader är så låga att solljus idag når gaturummen från sidan
- Offentliga platser utan bebyggelse

Slakthusområdets rätvinkliga gatustruktur och områdets geografiska orientering gör att gator i längdriktningen får in direkt solljus en gång om dagen utan hinder. Gator i sydöstlig till nordvästlig riktning belyses på förmiddagen och gator i sydvästlig till nordöstlig riktning på eftermiddagen. Exakt klockslag varierar med årstid. Från motsatt riktning är det endast skymnings- respektive gryningsljus som når gaturummet, men också detta är en kvalitet att ta tillvara. Breda gator belyses under längre tid i längdriktningen än smala gator och får också in mer solljus från sidan.

Slakthusområdets gatukorsningar får naturligt infallande solljus två gånger om dygnet – förmiddag och eftermiddag. Dessa platser har potential att bli särskilt attraktiva för vistelse. Goda möjligheter

Åtgärder för att öka solinfall

Solinfall på gatorna påverkas av bebyggelsens struktur och utformning.

att få in solljus finns också på gatornas "solsida", på sträckor där bebyggelsen på motsatt sida är låg eller där det finns glipor mellan husen. Parker, fickparker och torg bidrar ytterligare till att föra in ljus i gaturummet. Genom att ta tillvara solbelysta platser och aktivt planera för att få in solljus, dagsljus och rymd är det möjligt att skapa inbjudande och trivsamma gaturum, där kontrasten mellan ljusa och mörkare partier blir en del av i områdets dynamik.

Bästa kvällslyset är längs fasaderna som vänder sig mot nordväst. Särskilt gäller det Fållan med låga byggnader på motstående sida, men även i Centrala parken och Södra parken kan sådana platser finnas.

GESTALTNINGSPRINCIPER

Ekosystemtjänster och klimat

- Viktigt att skapa förutsättningar för ekosystemtjänster i den täta strukturen, t ex temperaturregulering och biologisk mångfald, via plantering i fris, fickparker och trädplanterade gator.
- Bevara befintliga biotoper. Naturparken Frötallen är en viktig biotop och spridningskorridor i natursambandet Årsta - Enskede. Stora ytor av flerskiktad vegetation ger en avkylande effekt i området.
- Väl vald vegetation med pollen- och nektarrika växter.
- Trädplanterade gator bidrar med lövskugga (bättre mikroklimat) och dess skelettjordar fördröjer dagvatten.
- Grönska dämpar upplevelsen av ljud, parkerna kan därför erbjuda mer rofyllda miljöer.
- Materialval med lågt klimatavtryck prioriteras.

Utformning kvartersmark med påverkan på allmän plats

- Ny bebyggelse ska utformas med hänsyn till solljus, dagsljus och rymd i gaturummet, tex genom fasadindrag i strategiska lägen.
- Viktigt att samplanera kvarteren vad gäller hushöjder, indrag och öppningar för att maximera solinfall både på offentlig plats och på gårdar.
- Vid hushöjder högre än 6 våningar ska indrag övervägas för att säkerställa ljus och rymd i gaturummet.
- För att få in ljus i korsningar har det stor betydelse att kvartershörn fasas av.
- Ljusa kulörer och reflekterande fasadmateriäl kan bidra ett ljusare gaturum. Särskilt betydelsefullt i smala gaturum och mellan höga byggnader.
- Balkonger, terrasser, burspråk och utkragningar bör inte skjuta ut över fastighetsgräns för att inte skugga allmän plats i de ofta trånga gaturummen.

